Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.
_____Світлана ХАЛАТУР
«____» _____ 20___ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Удосконалення фінансового менеджменту на підприємстві

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач **Арсен ШВИДКИЙ**

Науковий керівник,
д.е.н., професор **Олена ДОБРОВОЛЬСЬКА**

Дніпро – 2022

Форма № Н – 9.01
(затверджена наказом МОН молоді і спорту України від 29 березня 2012 року № 384)

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Освітній ступінь магістр
Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувачка кафедри
_____ Світлана ХАЛАТУР
«___»_____2022 р.

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу здобувачу
Швидкого Арсена Леонідовича

1.Тема кваліфікаційної роботи «Удосконалення фінансового менеджменту на підприємстві»

2.Керівник роботи Добровольська Олена Володимирівна, д.е.н., професор затверджені наказом ДДАЕУ від «13» вересня 2022 р. № 2642

3. Строк подання здобувачем роботи «01» грудня 2022 року.

4. Вихідні дані до роботи: річні фінансові звіти ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 роки, виробничо-фінансові плани, Закони України та інші нормативні акти щодо регулювання діяльності сільськогосподарських підприємств, матеріали наукових праці з економіки.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити). 1. Теоретичні концепції фінансового менеджменту підприємств. 2. Аналіз фінансової діяльності підприємства на прикладі ПВФ «Агроцентр». 3. Напрямки модернізації системи фінансового менеджменту на підприємстві. 4. Висновки і пропозиції.

6. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень). 1. Склад активів підприємства. 2. Динаміка фінансових результатів ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр. тис. грн. 3. Аналіз рентабельності ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр. 4. Динаміка показників фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр. 5. Динаміка показників ділової активності ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр. 6. Динаміка показників платоспроможності ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр. 7. Динаміка показників прибутковості ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр. тис.грн. 8. Структура операційних витрат ПВФ «Агроцентр» за 2021 р. у %. 9. Коефіцієнт витратоємності операційної діяльності ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр. 10. Коефіцієнт Z-рахунку Альтмана операційної діяльності ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр. 11. Точкова діаграма взаємозв'язку коефіцієнта фінансової незалежності та власного капіталу ПВФ «Агроцентр».

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

8. Дата видачі завдання «10» травня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні концепції фінансового менеджменту підприємств	11.05. 2022	виконано
2.	Аналіз фінансової діяльності підприємства на прикладі ПВФ «Агроцентр»	20.09. 2022	виконано
3.	Напрямки модернізації системи фінансового менеджменту на підприємстві	24.10.2022	виконано
4.	Висновки і пропозиції	25.11.2022	виконано
5.	Оформлення роботи	01.12.2022	виконано

Здобувач _____ Арсен ШВИДКИЙ

(підпис)

Керівник роботи _____ Олена ДОБРОВОЛЬСЬКА

(підпис)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ
ВСТУП 5
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ 9
1.1. Сутність та історична послідовність розвитку фінансового менеджменту 9
1.2. Інформаційна забезпеченість підприємництва на основі фінансової звітності 13
1.3. Управління активами підприємства в екстремальних умовах війни 16
РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПВФ «АГРОЦЕНТР» 21
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПВФ «Агроцентр» та особливості його розвитку 21
2.2. Оцінка прибутковості підприємства на основі фінансових показників 43
2.3. Прогнозування фінансово-економічного стану підприємства з урахуванням контексту можливого банкрутства 48
РОЗДІЛ ІІІ. НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 53
3.1. Удосконалення фінансового планування на підприємстві за допомогою сучасних інструментів 53
3.2. Напрямки покращення фінансового стану підприємства в умовах війни за допомогою прогресивного менеджменту 60
3.3. Розрахунок лінійної математичної моделі для ПВФ «Агроцентр» 63
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ 68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 71
ДОДАТКИ 77

РЕФЕРАТ

Тема: Удосконалення фінансового менеджменту на підприємстві.

Магістерська робота: 76 ст., 11 рис., 15 табл., 5 додатків, 52 літературних джерел.

Об’єктом дослідження виступає процес управління фінансами з точки зору менеджменту.

Метою дослідження являється теоретико-методологічне пояснення формування системи фінансового менеджменту в контексті нової екстремальної парадигми підприємницького управління та впровадження на практиці рекомендацій щодо їх застосування в паралелі сучасних вітчизняних потрясінь в ринково-економічному середовищу країни.

Предметом дослідження наукової роботи є методичні, теоретико-методологічні та практичні засади фінансового менеджменту ПВФ «Агроцентр».

В ході виконання кваліфікаційної роботи магістра було розраховано коефіцієнт комплексного стратегічного розвитку підприємства; сформовано збалансовану систему показників підприємства, побудовано математичну модель та надано практичні рекомендації щодо поліпшення фінансового менеджменту на підприємстві в складний час війни.

АНОТАЦІЯ

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО, ФІНАНСОВИЙ СТАН, КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА

SUMMARY

FINANCIAL MANAGEMENT, AGRICULTURAL ENTERPRISE, FINANCIAL CONDITION, COMPREHENSIVE ASSESSMENT

ВСТУП

Актуальність теми. Теперішній стан розвитку економіки без сумніву можна назвати новою епохою економічного мислення в розрізі філософії підприємництва та формації управління ним. Властивість підприємства функціонувати та бути конкурентоспроможним в тій чи іншій ланці економіки – це паралель постійного розвитку в напрямку задоволення потреб та очікувань клієнтів, адаптація до змін зовнішнього середовища, що провокує повсякчасні зміни в середині фінансового управління підприємством. Зі страшної для України та всього усвідомленого світу дати - 24 лютого 2022 року, коли російські війська вторглись з війною на святу Українську землю, практично все економічне середовище країни застало значних потрясінь, особливо в розрізі ринкового підприємництва. Тому питання фінансового управління підприємством зараз якнайактуальніше сьогодні для кожної економічної одиниці в екстремально-ринковому середовищі, збереження конкурентоспроможності та вартості підприємства. Фінансовий менеджмент в сучасній ситуації не може бути лише статичною підсистемою та орудуватись лише традиційними показниками, а тому потребує постійного апгрейду фінансової ідеології та стратегії, пошуку нових фінансових інструментів та прийомів управлінських рішень.

Суттєвий внесок в розвиток та популяризацію фінансового менеджменту внесли представники американської та японської шкіл, такі як: Л. Гапенскі, Дж. Стерн, Дж. Шим, Дж. Ван Хорн, Г. Александр, Ж. Перар, Т. Коупленд, Дж. Вільямсон, С. Майєрс, Р. Холт, Дж. Уестон, Б. Стюард, М. Міллер, Ч. Джоунз, Р. Брейлі, У. Шарп, Ю. Брігхем, А. Кейдзіро, І. Хаято, І. Каору, К. Таро, М. Масайосі, О. Сігенобу, Т. Корекійо та ін. Проблематику фінансового менеджменту досліджували наступні вітчизняні вчені: Г. Островська, І. Гуцал, О. Амоша, А. Пересада, М. Стецько, О. Кнейслер, Є. Панченко, О. Ястремська, І.Сазонець, О. Мозговий, М. Чумаченко, Н. Налукова. Рушійні та значні дослідження в сфері фінансового менеджменту є доволі рідкісним явищем. А

отже можна виділити інноваторів та фундаторів української школи: І. Бланка, В. Федосова, В. Сутормінy та А. Поддєрьогіна.

Попри велику кількість дослідників та вчених в даній проблематиці, слід й надалі вивчати, удосконалювати та пристосовувати до зовнішніх змін вивчення менеджменту у фінансовому середовищі підприємств та організацій, як на теоретичних, так і на практичних засад системи управління фінансами, зокрема вивченню та дослідженню світових практик, тенденцій та досвіду.

Мета та завдання. Метою дослідження являється теоретико-методологічне пояснення формування системи фінансового менеджменту в контексті нової екстремальної парадигми підприємницького управління та впровадження на практиці рекомендацій щодо їх застосування в паралелі сучасних вітчизняних потрясінь в ринково-економічному середовищу країни.

Логічно-послідовний підхід до реалізації поставленої мети висвітлює низку завдань, які будуть вирішені та висвітлені в процесі написання магістерської роботи, а саме:

- класифікувати та вивести єдину думку сучасних підходів до визначення сутності фінансового менеджменту на підприємстві з урахуванням національних особливостей;
- дослідити та проаналізувати становлення і розвиток менеджменту фінансів підприємств з метою виведення власних методологічних підходів;
- визначити інструментарій фінансового менеджменту з метою адаптації їх до вітчизняних умов в період воєнного стану;
- зробити організаційно-економічну характеристику підприємства та дослідити етапи його розвитку
- провести оцінку прибутковості підприємства на основі його фінансових показників за останні п’ять років
- зробити прогноз фінансово-економічного стану підприємства з урахуванням контексту його можливого банкрутства;
- покращити структуру збалансованої системи показників підприємства з урахуванням особливості його діяльності;

Об’єктом дослідження виступає процес управління фінансами з точки зору менеджменту.

Предметом дослідження наукової роботи є методичні, теоретико-методологічні та практичні засади фінансового менеджменту ПВФ «Агроцентр»

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям дослідження виступають принципи та закономірності управління фінансовими процесами та об’єктами, а також систематизований підхід, де об’єкт дослідження розглядається як складна взаємозв’язана система, що функціонує під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників, окреслюючись системою ознак.

Для процесу дослідження було використано наступні методи: аналізу та синтезу (де обґрунтовувався та уточнювався об’єкт дослідження, його завдання, складові та інструменти; де підводились систематизації правила формування системи показників оцінки діяльності фірми); SWOT-аналіз, формування дерева цілей, проєктування фінансової звітності, структурування ознак діяльності фірми в збалансованій системі показників; абстрактно-логічний метод (для теоретичного узагальнення та підсумовування підсумків); та інші.

Методичною та теоретичною основою дослідження виступили наукові праці та дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених та науковців з питань фінансового менеджменту, наукові публікації періодичних видань, посібники та наукові статті в електронному доступі.

Наукова новизна одержаних результатів висвітлюється у методологічному обгрунтуванні комплексу теоретичних напрямків щодо удосконалення фінансового менеджменту на підприємстві в рамках новітньої парадигми і показана в основних науково-практичних результатах:

- удосконалено процес створення вартості в чотирьох проєкціях: співпраця з контрагентами, фінанси, інтелектуальний потенціал, що дозволяє менеджерам управляти фірмами в ситуаціях, коли зовнішнє середовище є нестабільним;

- скоректовано категоріальний апарат за тематикою «фінансовий менеджмент», що дає змогу вирішити низку наукових завдань з даної проблематики та дати підгрунтя менеджерам підприємств ефективно управляти фінансами;
- надано рекомендації щодо створення необхідних підрозділів та служб для формування можливих організаційних структур;
- розраховано коєфіцієнт комплексного стратегічного розвитку підприємства, що дозволяє зміксувати в єдину систему економічні, соціальні, трудові, фінансові та інші показники, що дозволить оцінити ефективність діяльності менеджерів та проаналізувати вплив стратегічного фінансового планування на підприємницьке управління.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає у розрахунку коефіцієнта комплексного стратегічного розвитку підприємства; формуванні збалансованої системи показників підприємства.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність та історична послідовність розвитку фінансового менеджменту

Ринкові відносини являють собою складну економічну систему, що постійно розвивається та провокує безперечне виникнення та посилення конкуренції як ключового механізму регулювання господарського процесу в країні. Належне управління фінансовими ресурсами і капіталом, що знаходяться у розпорядженні підприємства, фірми, акціонерного товариства та будь-якого іншого господарюючого суб'єкта забезпечує конкурентоздатність. Саме тому для ефективного управління фінансовими ресурсами потрібно мати теоретичну базу, інструменти та методологію фінансового менеджменту, щоб потім застосовувати прийоми на практиці.

Фінансові операції за формою прояву не відрізняються від безготівкових розрахунків, що ґрунтуються на грошовому обігу. Але не достатньо тільки навичок бухгалтера чи економіста для ефективного управління, навіть для малих підприємств, адже відповідальність за прийняття рішень є доволі високою. Безумовну необхідність в цьому мають великі підприємства та організації, де потрібні кваліфіковані професіонали в галузі фінансів, тобто фінансові менеджери. Фінансові менеджери чітко розуміються на теорії фінансової науки та інструментарію фінансового управління, накопичення практичного досвіду, інтуїтивна орієнтація в ринковому просторі – це те, що робить фінансового менеджера ключовою фігурою бізнесу.

Фінанси підприємств виконують три основні функції: формування грошових фондів; використання фондів (тобто витрати); безпосередній контроль за їх формуванням та використанням. Тобто фінанси є найважливішою системою всередині кожного підприємства, що забезпечують синхронізацію грошових потоків, що надходять з кожного виду діяльності.

Становлення фінансової науки, безпосередньо, як й інших наук відбулося з практики та розвиток фінансового менеджменту проходив тисячоліттями. Не одну сотню років господарства мусили вирішувати різноманітні фінансові задачі, але тоді фінансовим процесам придавали зовсім інше значення.

Ще Ксенофонт і Арістотель висловлювали думки у своїх роботах щодо фінансового предмета, як науки. Перший пропонував використовувати в якості джерел фінансових надходжень податки та мито, здачу в оренду державного майна та невільників [16]. У IV ст. до н.е. у період розвитку Греції, місто Радос завдяки гнучкій і послідовній фінансовій політиці досягло неабияких вершин в торгівельних відносинах того часу. Зовнішні торгівельні операції являлися головним джерелом доходів державного бюджету та мали підтримку місцевих банків.

Перші монети птолемеїв у Єгипті з'явилися лише в 305 р. до н. е., їх почав карбувати Птолемей I, адже у еллінську епоху Єгипет ще не використовував металевих грошей. Поступово почали випускати мідні монети на заміну золотим та срібним (III-II ст. до н.е.), в процесі також зменшилась і їх вага та в країні почали з'являтися монети інших держав. Реакцією на це стала заборона іноземної монети Птолемеєм Филадельфом. В той же час почала розвиватися функція обміну грошей банками, коли вони з розрахунку позичали гроші від 10 до 24 % річних, при цьому банки безпосередньо тримали рахунки своїх клієнтів. Паралельно з'явилися та стали постійно використовуватись чеки та перевідні векселі – перші фінансові інструменти обігу [45].

Першими криейторами приватних банків були храми, коли жерці зрозуміли, що ті можуть отримувати дохід від багатств та зосереджувати кошти в надійному місці. Разом з тим птолемеями було створено монополії (які часто здавали в оренду та отримували дохід) та державні банки, що з одного боку обслуговували фізичних осіб з тими ж операціями, що і приватні банки, а з іншого боку – забезпечували податкові надходження на регулярній основі до громадських кас, де також зобов'язували орендаторів здійснювати громадські платежі та збільшувати царське багатство [46].

Епоха середньовіччя виокремлює твори схоластів на економічні, політичні, філософські, теологічні та інші теми, де відображуються загальні міркування щодо фінансової моралі [14].

Основну роль в управлінні державою досить рано зайняли управлінці фінансами, тобто фінансисти, адже їх діяльність була прямо пов'язана з фіскальною системою та пошуками різноманітних джерел фінансових надходжень до державного бюджету. В той час поняття «фінансист» відображалося тільки у відношенні державних коштів, на відміну від банкірів, що займалися операція пов'язаними з коштами приватних осіб. Поле причетності фінансиста насправді не обмежувалось тільки фінансовою діяльністю, часто вони займалися банківським ремеслом, а це приводило до великих економічних та глобальних процедур на ринковому середовищі, так і в цілому [15].

Так, головним скарбничим французького короля Карла VII був Жак Кер – промисловець і негоціант. Він займався пошуком коштів для держави і частіше за все це були складні кредитні відносини, що потребували делікатних і грамотних підходів. Також такими фінансистами були такі італьянці, як: Контаріні, Сіратоне, Чинемі, що безперервно і ризиково вели гру на векселях для кардинала на півдні Франції. Це був один з перших прикладів, коли фінансисти стали пропонувати свої послуги за кордоном, замість того, щоб залучати кошти для своєї держави. Такий інтернаціональний тип фінансиста був широко розповсюджений у Амстердамі, Женеві і Генуї у XVIII столітті, де прийнято було вважати їх фінансистами високого класу. Найбільшою державною позикою того часу була австрійська позика у фірми Дойц в півтора мільйона флоринів у 1695 р. [38].

В ті часи ця галузь швидко розвивалася, що спровокувало появі великої кількості агентів з продажу цінних паперів, які в свою чергу взаємодіяли з субагентами, що впроваджували цінні папери потенційним покупцям та отримували за це комісійні. В результаті цього процесу цінні папери

потрапляли на біржовий ринок, де відбувався феномен гри: ліквідовуєш цінні папери за номінальною ціною, як тільки дочекався підвищення, і так знову.

Майже всі країни Європи починаючи з XIV століття знаходилися під залежністю від різноманітних фінансових угрупувань. Наприклад Франція в період декількох століть була залежна італійськими негоціантами, а Іспанія була здобиччю південно-германських купців. З трагічним досвідом експлуатації луккськими і флорентійськими банкірами-позичальниками, Англія стала першою країною, хто почала націоналізацію фінансової системи. Тепер державні позики були відкриті для публічної підписки, а не тільки через посередників, але все ж таки деяка частина цінних паперів була в руках фінансових маніпуляторів.

Весь цей тривалий шлях розвитку фінансово-економічних відносин підготував практичну, кадрову і матеріальну базу для розвитку фінансового менеджменту та фінансів.

На початку XIX століття почали виникати певні напрямки у фінансовій науці, які до цього були тісно взаємопов’язані:

- ринок грошей і капіталів, на якому об’єктами купівлі-продажу виступали різноманітні інвестиційні товари
- інвестиції, за допомогою яких індивідуми формували інвестиційний портфель
- корпоративні фінанси (фінансовий менеджмент), що зосереджували вирішення питань всередині фірм.

Кожна галузь фінансової науки тісно взаємопов’язана з різними напрямками, що наведені вище. Це означає, що правильне рішення в будь-якій галузі не може бути прийняте без урахування знань у інших галузях фінансової науки. Тому важливо, що для фінансового менеджера необхідність виникає в розумінні ринку грошей та капіталу, знаннях про прийняття рішень відносно діяльності фірми, формування інвестиційного портфеля індивідами та інституційними інвесторами.

Поступово еволюція фінансів зосереджувала увагу на зміні курсу від правої частини балансу, тобто джерел формування активів, на безпосереднє управління цими ж активами. З приводу вирішення питань дебіторської заборгованості, запасів та готівки почали використовувати комп'ютери.

1.2. Інформаційна забезпеченість підприємництва на основі фінансової звітності

Як функція, управління є доцільною тоді, коли має визначений об'єкт управління. Рух коштів підприємства є саме тим об'єктом для фінансового менеджменту і виступає формально-знаковою формою у вигляді звітної документації.

В загальному фінансова інформація потрібна тим, хто має відношення до грошових розрахунків чи безпосередньо до коштів, щоб задовольнити їх потреби: інвестори, менеджери, державні установи та інші. Попит в фінансовій інформації зумовлений найчастіше трьома загальними питаннями: 1) чи зростають кошти, що були інвестовані або вкладені в підприємство?! 2) як відбувається рух коштів на підприємстві?! 3) Який рівень ризикованості інвестицій?!

Єдине джерело відповідей на ці питання знаходиться у фінансовій звітності, яка виникає у результаті роботи бухгалтерського обліку. Це в свою чергу показує різницю між бухгалтерським обліком та фінансовим менеджментом. Добре розуміння структур документів фінансової звітності, засад бухгалтерського обліку та те, як відображаються в цій звітності господарські операції.

Головними принципами на яких грунтується система бухгалтерського обліку і звітності в Україні є:

- Надання користувачам повної, неупередженої і повної інформації про результати діяльності та фінансовий стан підприємства для подальшого прийняття рішень – це основна мета бухгалтерського обліку.

- Єдиною грошовою одиницею в якій здійснюється узагальнення і вимір всіх господарських операцій фінансовій звітності підприємства в Україні є гривня.
- Первинні документи являють собою єдину підставу для ведення бухгалтерського обліку і проведення господарських операцій.
- З дотриманням законодавчо встановлених єдиних принципів та з урахуванням елементів діяльності, фірма обирає форму бух. обліку у визначеній системою регістрів обліку, способу узагальнення та порядку відображеної в них інформації. Безпосередньо бухгалтерський облік на підприємстві виконується безперервно з початку дня реєстрації підприємства і до моменту його ліквідації.
- На рахунках бухгалтерського обліку в регістрах аналітичного і синтетичного обліку, за допомогою методу подвійного запису систематизується інформація прийнятих до обліку первинних документів. Операції що пов’язані з іноземною валютою відображаються у валюті.
- Всі проведені господарські операції мають бути відображені в той звітний період у обліковий регістрах, коли вони були здійснені.
- Підприємства обов’язково повинні робити інвентаризацію активів та зобов’язань для правильного і достовірного ведення бухгалтерського обліку, дату та об’єкти якої встановлюється керівником підприємства, або її проведення є обов’язковим відповідно до діючого законодавства.
- В момент, коли відбуваються доходи чи витрати, вони повинні бути відображені в бухгалтерському обліку чи в фінансовій звітності в час їх виникнення.
- Власники або уповноважені особи, що ведуть управління підприємством безпосередньо несуть відповідальність за організацію роботи управління бухгалтерського обліку.
- Складання фінансової звітності у встановлений термін, відповідальність за дотримання єдиних принципів управління та складання бухгалтерського обліку та його безпосереднє ведення на підприємстві

покладено на головного бухгалтера чи на особу, що займається веденням бухгалтерського обліку на підприємстві.

- Згідно з ЗУ «Про бухгалтерський облік», ведення обліку грунтується на наступних принципах: автономності, обачності, послідовності, повного висвітлення, фактичної собівартості, безперервності, відповідності та нарахування доходів та витрат, єдиного грошового вимірника, переважання сутності над формою, періодичності. [39]

На підприємстві обов'язково потрібен видаватися наказ про обліку політку (яка є незмінною відповідно до принципу послідовності) та наказ про організацію бухгалтерського обліку (форма організації якого може змінюватися щорічно). Отже, облікова політика являє собою сукупність методів, принципів і процедур що використовується на підприємстві для формування фінансової звітності. Шляхом опису методів та принципів обліку, оцінки статтей звітності підприємство зобов'язане висвітлювати облікову політку, яку воно обрало.

Згідно з стандартами бухгалтерського обліку, підприємство має можливість створювати гарант для покриття майбутніх витрат на наступні напрямки: дотримання виконання обумовлених письмових та завірених зобов'язань, додаткове пенсійне забезпечення, здійснення виплат на відпустки працівникам та інш. Підприємство займається самостійним вирішенням питань щодо необхідності накопичення засобів задля покриття різноманітних витрат.

Підприємства також зобов'язані подавати підготовлену фінансову звітність у належні органи відповідно до ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Основна фінансова звітність направлена задовольняти потреби користувачів за такими напрямками:

1. Купівля, володіння та продаж цінними паперами;
2. Якісну оцінку управління;
3. Участі у капіталі підприємства;
4. Оцінювання підприємства щодо якості і вчасності виконування зобов'язань;
5. Контроль за діяльністю підприємства тощо.

Форма фінансової звітності № 1 «Баланс» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати» включаються до складу фінансової та бухгалтерської звітності. Слід знати, що річна фінансова звітність передбачає включення приміток до звітів, форму №3 «Звіт про рух грошових коштів» та форму №4 «Звіт про власний капітал". Щодо суб’єктів, що керують малим бізнесом, то їм достатньо заповнити перші дві форми, тобто форму № 1 «Баланс» та № 2 «Звіт про фінансові результати».

Інформація, якої немає у фінансових звітах, але щодо стандартів та положень бухгалтерського обліку повинна бути безпосередньо висвітлюється у примітках до фінансової звітності.

1.3. Управління активами підприємства в екстремальних умовах війни

Незважаючи на бомбардування та постійні атаки московії важливо стимулювати підтримку нашої вітчизняної економіки, а одним з найважливіших для цього напрямків є бізнес.

Перш за все активи підприємства являють собою ресурси, що контролюються підприємством та управління якими принесе фінансову вигоду у майбутньому підприємства. До активів підприємства належать усі нематеріальні активи (тобто права на результати матеріальної діяльності), матеріальні цінності та гроші, шо належать підприємству або організації на певну дату.

Опираючись на П(с)БО № 2 «Звіт про фінансові результати», активи поділяються на оборотні та необоротні:

- Оборотними активами є грошові кошти що не обмежуються у використанні та інші активи, які мають бути реалізовані протягом дванадцяти місяців з дати балансу чи протягом операційного циклу.
- Необоротними активами все ж таки є засоби що використовуються більше одного року або операційного циклу та являють собою сукупність

майнових цінностей, що багаторазово використовуються у процесах господарської діяльності підприємства [40].

У формі № 2, тобто звіті про фінансові результати, активи підприємства знаходяться у трьох розділах:

І розділ – необоротні активи (основні засоби, довгострокова дебіторська заборгованість, нематеріальні активи, незавершене будівництво, довгострокові фінансові інвестиції, інші необоротні активи);

ІІ розділ – оборотні активи (поточні фінансові інвестиції запаси, векселі одержані, дебіторська заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні активи);

ІІІ розділ – витрати майбутніх періодів.

А отже можна відобразити склад активів організації або підприємства та розділити основні групи активів та їх зв’язок. (рис. 1) [9, с. 187; 10; 11, с. 92-95]

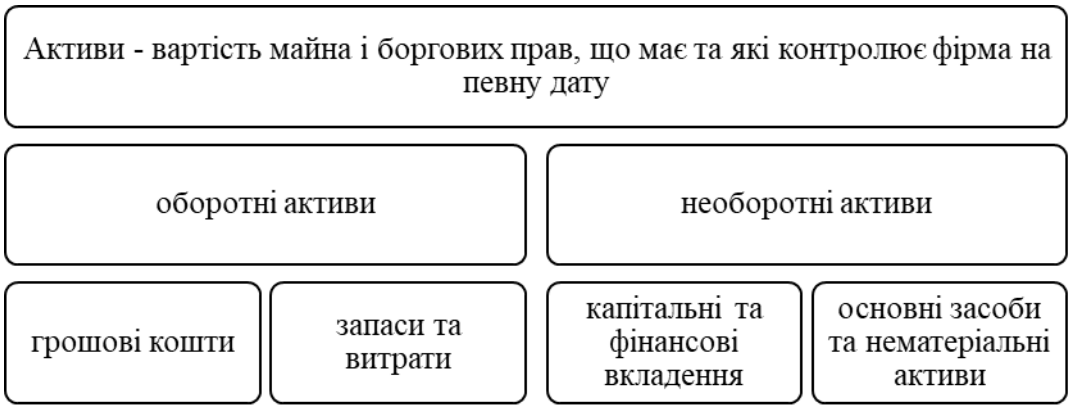

Рис. 1. Склад активів підприємства [9, с. 187; 10; 11, с. 92-95]

Причиною необхідності формування окремих видів активів являється стимулювання постійного та стійкого процесу виробництва, тривалості його операційного циклу (проміжок часу від придбання запасів до отримання коштів від реалізації виробленої продукції), що впливає на ефективність, обсяг та структуру використання оборотних активів.

Постійний контроль у грошовій ліквідній формі за розміром оборотних активів та забезпечення високоліквідних активів у вигляді поточних фінансових

інвестицій, які можуть за необхідності швидко перетворитись на грошові кошти забезпечує безпосередню ліквідність оборотних активів. Адже своєчасне використання тимчасово вільних залишків грошових коштів для формування результативного та ефективного портфелю поточних інвестицій, що може принести підприємству економічну вигоду у вигляді дивідендів або процентів від розміщення коштів на депозит забезпечує підвищення рентабельності оборотних активів на підприємстві.

Створення і використання оборотних активів пов'язано з задачею мінімізації витрат і ризиків, що спрямовуються на ліквідацію негативних наслідків з формування оборотних активів, також може призвести до втрати можливого прибутку, перебоїв у виробничому процесі, недостатність виробничих запасів, недоотриманого доходу, перебоїв у виробничому процесі та інше. Скорочення оборотності виробничих запасів має бути задачею раціонального управління оборотними коштами підприємства і сприяти збільшенню середнього строку кредиторської заборгованості, збільшення дебіторської заборгованості, що дозволить знизити поточні грошово-фінансові потреби в оборотних активах.

Важливою частиною процесу управління підприємства є безперервне управління, що здійснюється в різних формах та функціональних підрозділах підприємства чи організації.

З метою забезпечення цілеспрямованого управління необоротними активами необхідно їх попередньо класифікувати, адже різноманітність видів та елементів необоротних активів є великою.

Необоротні активи підприємства за функціональними ознаками поділяються на:

- основні засоби багаторазово беруть участь у виробничому процесі та частинами переносять на продукцію свою вартість;
- нематеріальні активи не мають матеріальної форми, але є основою забезпечення всіх процесів господарської діяльності;

- незавершені капітальні вкладення показують загальний обсяг витрат на будівництво та монтаж від початку до завершення;
- довгострокові фінансові інвестиції висвітлюють придбані підприємством інструменти з терміном використання більше одного року.

За напрямом обслуговування виокремлюють такі групи активів:

- група довгострокових активів підприємства (нематеріальні активи, основні засоби) характеризується операційними необоротними активами у процесі виробничо-комерційної діяльності;
- довгострокові активи підприємства в процесі здійснення фінансового та реального фінансування характеризують інвестиційні необоротні активи.

За формою володіння:

- власні необоротні активи;
- тимчасово орендовані необоротні активи.

Складовою фінансової стратегії підприємства є система управління операційними необоротними активами, де фінансується своєчасне забезпечення оновлення необоротних активів та висока ефективність їх використання.

Ця система формується за такими етапами:

- планування щодо використання необоротних активів та здійснення безпосереднього аналізу;
- оптимізація розмірів обсягу необоротних активів;
- контроль за своєчасним відновленням операційних необоротних активів;
- створення принципів та реформування найвигідніших характеристик структурі джерел необоротних активів.

Особливо в критичний період на підприємстві має визначатись необхідний рівень інвестиційного відновлення різних видів операційних необоротних активів для забезпечення їх своєчасного відновлення. Встановлюється загальний обсяг активів, встановлюються основні форми та вартість відновлення різних видів активів у майбутньому.

Висновки до розділу 1

1. Еволюція фінансів зосереджувала увагу на зміні курсу від правої частини балансу, тобто джерел формування активів, на безпосереднє управління цими ж активами. З приводу вирішення питань дебіторської заборгованості, запасів та готівки почали використовувати комп'ютери та сучасні засоби.

Кожна галузь фінансової науки тісно взаємопов'язана з різними напрямками, що наведені вище. Це означає, що правильне рішення в будь-якій галузі не може бути прийняте без урахування знань у інших галузях фінансової науки. Тому важливо, що для фінансового менеджера необхідність виникає в розумінні ринку грошей та капіталу, знаннях про прийняття рішень відносно діяльності фірми, формування інвестиційного портфеля індивідами та інституційними інвесторами.

2. Інформація з фінансової звітності потрібна тим, хто має відношення до грошових розрахунків чи безпосередньо до коштів, щоб задовольнити їх потреби: інвестори, менеджери, державні установи та інші. Фірма керується наступним: Ф. №1 «Баланс», № 2 «Звіт про фінансові результати», №3 «Звіт про рух грошових коштів» та №4 «Звіт про власний капітал". Якщо брати ситуацію, що склалася з суб'єктами малого підприємництва, то їм достатньо заповнити перші дві форми.

3. В період війни доцільно буде визначати необхідний рівень інвестиційного відновлення різних видів операційних необоротних активів для забезпечення їх своєчасного відновлення. Встановлюється загальний обсяг активів, встановлюються основні форми та вартість відновлення різних видів активів у майбутньому.

РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПВФ «АГРОЦЕНТР»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПВФ «Агроцентр» та особливості його розвитку

Оцінка результатів діяльності підприємства та його поточного фінансового стану за звітний період є головною метою аналізу фінансового стану будь-якого підприємства чи організації, задля поліпшення фінансового стану, своєчасного виявлення недоліків, їх усунення та безпосереднього підвищення платоспроможності.

А отже потрібно вирішити наступні завдання:

1) Зробити оцінку виконання плану з надходження фінансових коштів та їхнього використання зі сторони покращення фінансового стану підприємства на основі взаємозв’язку різних показників фінансової, операційної і інвестиційної діяльності підприємства;

2) Виконати прогноз фінансових результатів рентабельності з економічної сторони із наявних умов господарської діяльності, на основі показників зробити розробку моделей фінансового стану за різних варіацій використання ресурсів;

3) З метою ефективного використання фінансових ресурсів та укріплення фінансового стану потрібно створити конкретні заходи для підприємства [46, с. 398].

Одним з важливих чинників щодо покращення фінансового стану підприємства є доцільне та раціональне вкладення фінансових ресурсів у активи підприємства. Проведемо характеристику якісних змін у структурі активів та джерел їх формування.

Комплексний аналіз фінансового стану ПВФ «Агроцентр» почнемо з аналізу структури та динаміки активів фірми і висвітлимо у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Аналіз структури та динаміки активу балансу ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021-2019	2021-2020
Необоротні активи, всього, тис. грн.	50380	67427	79751	85510	75842	-3909	-9668
у % до валюти балансу	23,7	29,0	36.39	44.47	29.13	-7.26	-15.34
Капітальні інвестиції, тис. грн.	1071	1089	8920	6897	5230	-3690	-1667
у % до необоротних активів	2,1	1,6	11.18	8.06	6.89	-4.29	-1.17
у % до валюти балансу	0,5	0,4	4.07	3.58	2.01	-2.06	-1.57
Основні засоби, тис. грн.	45844	62876	67200	74818	66827	-373	-7991
у % до необоротних активів	90,9	93,2	84.26	87.49	88.11	3.85	0.62
у % до валюти балансу	21,6	27,1	30.67	38.9	25.67	-5	-13.23
Оборотні активи, всього, тис. грн.	162112	164385	139349	106774	184511	45162	77737
у % до валюти балансу	76,3	70,9	63.61	55.53	70.87	7.26	15.34
Запаси, тис. грн	90719	95409	57106	46880	116712	59606	69832
у % до оборотних активів	55,9	58,0	40.98	43.91	63.25	22.27	19.34
у % до валюти балансу	42,6	41,2	26.1	24.38	44.83	18.73	20.45
Деб. заб. за товари, роботи, послуги, тис. грн.	18370	18937	13507	5939	9012	-4495	3073
у % до оборотних активів	11,3	11,5	9.69	5.56	4.88	-4.81	-0.68
у % до валюти балансу	8,6	8,2	6.16	3.08	3.46	-2.7	0.38
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	12161	13816	23606	20664	26166	2560	5502
у % до оборотних активів	7,5	8,4	16.94	19.35	14.18	-2.76	-5.17
у % до валюти балансу	5,7	5,9	10.77	10.75	10.05	-0.72	-0.7
Інша поточна деб. заборгованість, тис. грн.	5242	5077	10473	6752	5461	-5012	-1291
у % до оборотних активів	3,2	3,1	7.52	6.32	2.96	-4.56	-3.36
у % до валюти балансу	2,5	2,2	4.78	3.51	2.09	-2.69	-1.42
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн.	3210	6894	12437	3482	5247	-7190	1765
у % до оборотних активів	1,9	4,2	8.92	3.26	2.84	-6.08	-0.42
у % до валюти балансу	1,5	2,9	5.67	1.81	2.02	-3.65	0.21
Інші оборотні активи, тис. грн.	224	125	22	1000	1248	1226	248
у % до оборотних активів	0,13	0,07	0.01	0.93	0.68	0.67	-0.25
у % до валюти балансу	0,1	0,05	0.01	0.52	0.48	0.47	-0.04
Валюта балансу, тис. грн.	212492	231812	219100	192284	260353	41253	68069

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Загальний обсяг необоротних активів має хаотичну тенденцію змін, коли в період з 2019 року до 2020 року збільшився, а у 2021 році знов пішов на спад на -9668 тис.грн (частка у валюті балансу 15,34%) від 2020 року, та порівняно з 2019 на -3909 тис.грн. (частка у валюті балансу 7,26%).

Незавершені капітальні інвестиції мають тенденцію зменшення, починаючи з 2019 року – 8920 тис. грн. (частка у валюті балансу 4,07%, та до необоротних активів 11,18%), де у 2020 році зменшилась та була 6897 тис.грн. (частка у валюті балансу 3,58%, та до необоротних активів 8,06%), та на кінець 2021 року зменшилась на 1667 тис. грн. та висвітлилась у сумі 5230 тис. грн. (частка у валюті балансу 2,01%, та до необоротних активів 6,89%). Це пов’язано зі зменшенням ділової активності, що безпосередньо впливає на оновлення основних засобів.

Також відбулося хаотичне зростання основних засобів у 2020 році – 74818 тис. грн. (частка у валюті балансу 38,9%, та до необоротних активів 87,49%) відштовхуючись від 2019 року, де сума була менше – 67200 тис. грн. (частка у валюті балансу 30,67%, та до необоротних активів 84,26%), але у 2021 році знову зменшилась на 7991 тис. грн, а це відповідно відобразилось на частці у валюті балансу, що призвело до зменшення – 25,67 %, але відбулось збільшення у відношенні до необоротних активів 88,11%. Інші необоротні активи у балансі не були відображені, а отже фірма не має ресурсів, що не можуть бути відображені у основній групі балансу.

Частка оборотних активів у 2021 році зросла на 7,26% (45162 тис. грн.) порівняно з 2019 роком, де частка була 63,61% від валюти балансу (139349 тис. грн.), що каже про позитивну тенденцію змін. Але відбулось зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у 2021 році 4495 тис.грн, порівняно з 2019 роком (13507 тис.грн, частка у валюті балансу 6,16%, та 9,69% від суми всіх необоротних активів).

Гроші та їх еквіваленти у 2021 році дорівнювали 5247 тис. грн. (частка у валюті балансу 2,02%, та до необоротних активів 2,84%), що на 7190 тис. грн. менше, ніж у 2019 році – 12437 тис. грн., тобто 8,92% до оборотних активів та

5,67% до валюти балансу. Тому цю ситуацію можна описати як позитивні зміни, тому що сума швидко ліквідних активів зменшується, а це каже про те, що гроші використовуються у обороті, та частка у структурі доволі маленька, що каже про платоспроможність підприємства. Загальна валюта балансу на 2021 рік збільшилась на 41253 тис. грн (260353 тис. грн.) у порівнянні з 2019 роком, де становила 219100 тис. грн.

Проведення розрахунку показників динаміки та структури джерел формування активів – це наступний крок у розробці та формуванні аналізу фінансового стану приватної виробничої фірми (таблиця 2.2).

У 2021 році власний капітал підприємства склав 189419 тис. грн. Цей показник збільшився, якщо порівнювати з 2019 роком на 48926 тис. грн, що в частці валюти балансу відображається як 72,75%, тобто відбулося збільшення на 8,65%.

Зареєстрований пайовий капітал не змінювався на протязі трьох років та становив 200 тис. грн., але в структурі валюти балансу мав хаотичний тип зміни, але утримував приблизно однаковий рівень.

Найбільшу частку у структурі власного капіталу займає нерозподілений прибуток: в 2021 він виріс на 48926 тис. грн (189219 тис. грн, частка у валюті балансу 72,68%у порівнянні з 2019 роком, коли сума складала 140293 тис. грн., а у відношенні до валюти балансу частка склала 64,03%, до власного капіталу 99,86%.

Додаткові зобов’язання не обліковувались у 2019 та 2021 рр. у балансі, але у 2020 році сума склала 8000 тис. грн., тобто як частка у валюті балансу відобразився у 4,16%.

Щодо поточних зобов’язань та забезпечень, то у 2021 році їх сума становила 70934 тис. грн., та 27,24% у відношенні до валюти балансу.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки та структури пасиву балансу ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021-2019	2021-2020
Власний капітал, тис. грн	143801	156507	140493	132859	189419	48926	56560
– у % до валюти балансу	67,7	67,5	64,1	69,09	72,75	8,65	3,66
Зареєстрований капітал, тис. грн	200	200	200	200	200	0	0
– у % до власного капіталу	0,13	0,12	0,14	0,15	0,11	-0,03	-0,04
– у % до валюти балансу	0,09	0,08	0,09	0,1	0,07	-0,02	-0,03
Нерозподілений прибуток, тис. грн	143601	156307	140293	132659	189219	48926	56560
– у % до власного капіталу	99,8	99,8	99,86	99,84	99,89	0,03	0,05
– у % до валюти балансу	67,5	67,3	64,03	68,99	72,68	8,65	3,69
Довгострокові зобов'язання, тис. грн	-	-	-	8000	-	-	-8000
– у % до валюти балансу	-	-	-	4,16	-	-	-4,16
Поточні зобов'язання і забезпечення	68691	75305	78607	51425	70934	-7673	19509
– у % до валюти балансу	32,3	32,4	35,87	26,74	27,24	-8,63	0,05
Короткострокові кредити банків, тис. грн	57367	48433	47147	11517	33394	-13753	21877
– у % до поточ. зобов'язань і забезпечень	83,5	64,3	59,97	22,39	47,07	-12,9	24,68
– у % до валюти балансу	26,9	22,7	21,52	5,98	12,83	-8,69	6,85
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн	4934	16730	7974	15353	14023	6049	-1330
– у % до поточ. зобов. і забезпечень	7,1	22,2	10,14	29,85	19,76	9,62	-10,09
– у % до валюти балансу	2,32	7,2	3,63	7,98	5,38	1,75	-2,6
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, тис. грн	864	2721	8586	4328	3697	-4889	-631
– у % до поточ. зобов. і забезпечень	1,2	3,6	10,92	8,42	5,21	-5,71	-3,21
– у % до валюти балансу	0,4	1,2	3,92	2,25	1,42	-2,5	-0,83
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування, тис. грн	246	391	360	375	442	82	67
– у % до поточ. зобов. і забезпечень	0,3	0,5	0,46	0,72	0,62	0,16	-0,10
– у % до валюти балансу	0,04	0,06	0,16	0,19	0,17	0,01	-0,02
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці, тис. грн	930	1460	1392	1432	1668	276	236
– у % до поточ. зобов. і забезпечень	1,35	1,9	1,77	2,78	2,35	0,58	-0,43
– у % до валюти балансу	0,4	0,6	0,63	0,74	0,64	0,01	-0,10
Поточна кредиторс. заборгованість за одержаними авансами, тис. грн	22	19	1	407	1064	1063	657
– у % до поточ. зобов. і забезпечень	0,03	0,01	0	0,79	1,49	1,49	0,7
– у % до валюти балансу	0	0	0	0,21	0,41	0,41	0,20
Інші поточні зобов'язання, тис. грн	3357	3815	5327	8925	8016	2689	-909
– у % до поточ. зобов. і забезпечень	4,8	5,1	6,77	17,35	11,3	4,53	-6,05
– у % до валюти балансу	1,5	1,6	2,43	4,64	3,07	0,64	-1,57
Валюта балансу	212492	231812	219100	192284	260353	41253	68069

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Це значення більше ніж у минулому році – 51425 тис. грн. (частка у валюті балансу 26,74%) та менше за показник 2019 року – 78607 тис. грн (частка у валюті балансу 35,87%). Найбільша доля поточних зобов'язань та забезпечень припадає на кредити банків, що видаються на короткий срок та показує хаотичні зміни сум, так у 2020 році показник зменшився 11517 тис. грн у порівнянні з 2019 роком, коли сума була 47147 тис. грн. (частка у валюті балансу 21,52%, та до поточних зобов'язань та забезпечень 99,89%). Так знову у 2021 році сума збільшилась на 21877 тис. грн, тобто 33394 тис. грн. та 47,07% до поточних зобов'язань та забезпечень, 12,83%як частка бюджету. Щодо заборгованості на короткий срок по кредитам за товари, роботи та послуги, то у 2021 році ця сума збльшилась на 6049 тис. грн та склала 14023 тис. грн. (частка у валюті балансу 5,38%, та до поточних зобов'язань та забезпечень 19,76%) якщо порівнювати з 2019 роком, де сума показана 7974 тис. грн. Але є і позитивна тенденція у порівнянні з 2020 роком, коли сума заборгованості склала 15353 тис. грн, тобто на 1330 тис. грн більше за 2021 рік, а це каже про те, що підприємство стало жвавіше покривати свою заборгованість. Також тенденцію зменшення суми заборгованості мають розрахунки з бюджетом, де кожного року сума поступово згасає. Так, якщо порівнювати 2021 рік з 2019 роком, то різниця склала 4889 тис. грн., тобто з огляду на валюту балансу частка зменшилась на 2,5%, а до поточної заборгованості – 5,71%. Але негативну тенденцію можна прослідити у поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування, де у 2019 році складала 360 тис. грн. (частка у валюті балансу 0,16%, та до поточних зобов'язань та забезпечень 0,46%), у 2020 році збільшилась на 15 тис. грн і у наступному 2021 році склала 442 тис. грн., тобто збільшилась на 82 тис. грн у порівнянні з 2019 роком. Збільшилась також заборгованість з оплати праці та склала 1668 тис. грн у 2021 році (різниця з 2019 роком – 276 тис. грн, 0,64% до всіх поточних зобов'язань). Тенденцію значного збільшення також відбулася у розрізі заборгованості за авансами на 1063 тис. грн у порівнянні 2021 року з 2019 роком, де взагалі сума складала 1 тис. грн, хоч має незначний відсоток частки до валюти балансу. Інші

поточні зобов'язання мали хаотичну тенденцію змін, де у 2020 році збільшилися та склали 8925 тис. грн у порівнянні з 2019 роком (5327 тис. грн), але у 2021 році зменшились на 909 тис грн та склала 8016 тис. грн. (частка у валюті балансу 3,07%, та до поточних забезпечень та поточних зобов'язань 11,3%).

Оцінка фінансових результатів підприємства має бути наступним аналітичним кроком (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Оцінка фінансових результатів діяльності ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021-2019	2021-2020
Валовий прибуток(збиток), тис. грн	18086	77931	55162	39925	64911	9749	24986
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	-18062	18619	-5376	939	66097	71473	65158
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	-25654	10723	-16014	7634	56560	72574	48926
Чистий фінансовий результат, тис. грн	-25654	10723	-16014	7634	56560	72574	48926

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Провівши відповідні розрахунки можна зробити висновки, що фірма досягла максимальних результатів діяльності за весь аналітичний період у 2021 році по всім фінансовим показникам. Рівень валового прибутку склав 64911 тис. грн, що на 24986 тис. грн більше, ніж у 2020 році, та на 9749 тис. грн більше за 2019 рік. Щодо фінансових результатів діяльності 2019 року, то фірма отримала збиток у розмірі 5376 тис. грн, але з кожним наступним роком прибуток ставав все більше, так у 2020 році показник зріс на 6315 тис. грн, але найбільші результати трапились на 2021 рік, коли фірма отримала 71473 тис.

грн фінансового результату від операційної діяльності. Так фінансовий результат до оподаткування в аналізованому періоді мав позитивну тенденцію змін, коли з 2019 року, коли фірма отримала мінусовий результат (16014 тис. грн) у 2020 році сума показника збільшилась та склала 7634 тис. грн, 2021 рік став найбільш приваблива податковій службі, де обсяг фінансового результату до оподаткування склав 56560 тис. грн, що 72574 тис грн більше ніж у 2019 році. Також можна звернути увагу на те, що у 2019 та 2020 рр. фінансовий результат від операційної діяльності був в рази менше ніж валовий прибуток, але у 2021 році цей показник перевищив валовий прибуток, тобто це каже про те, що рівень управління витрат на підприємстві покращився. Також зробимо висновки, що причиною виникнення витрат на виробництві є позитивний результат поповнення обсягів виробництва.

На рисунку 2.1 зображено динаміку фінансових результатів ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

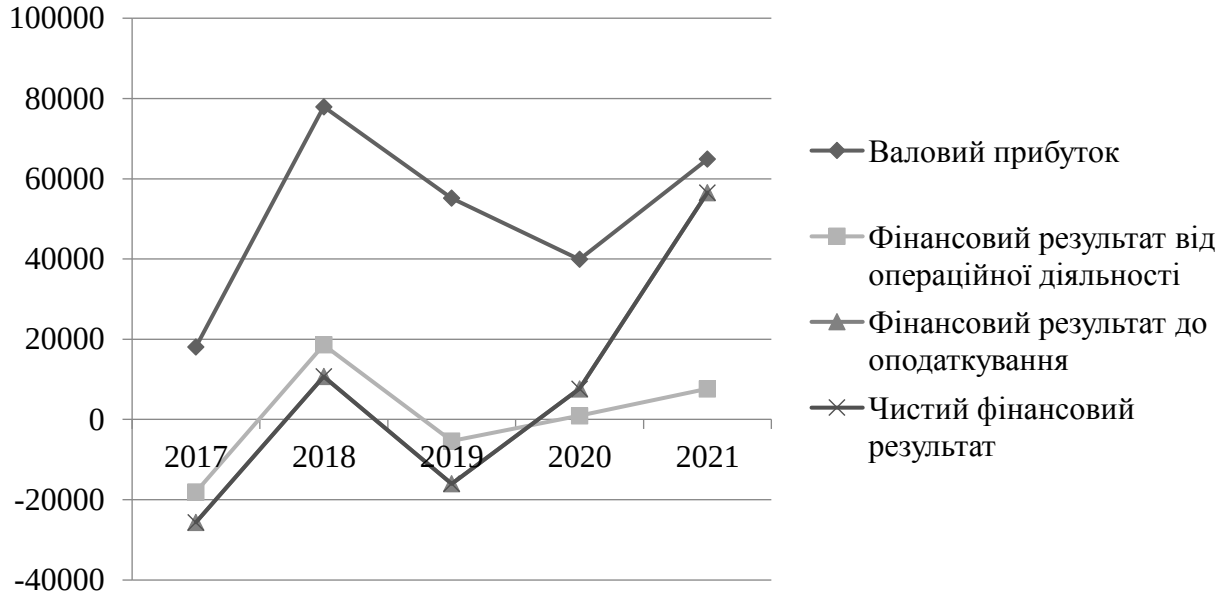

Рис. 2.1 Динаміка фінансових результатів ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр. тис. грн.

Доцільно буде зазначити, що тільки за допомогою системи показників можна зробити об’єктивну оцінку економічного та фінансового стану приватної фірми або підприємства задля усебічної характеристики фінансово-

господарської діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, а не тільки за одним чи декількома найважливішими показниками.

А отже, доцільно провести аналіз комплексних показників щодо прибутковості фірми. Такі показники цілісно показують рентабельність підприємства у процесі аналізу ефективності використання майна ПВФ «Агроцентр» (Таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз рентабельності ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Показник	Нормативне значення	2017р.	2018р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021-2017	2021-2020
Середня вартість власного капіталу, тис. грн	-	156528	150154	148500	136676	161139	4611	24463
Середня вартість активів, тис. грн	-	215414	222152	225456	205692	226319	10905	20627
Чистий прибуток, тис. грн	-	-25654	10723	-16014	-7634	56560	82214	64194
Чистий дохід від реалізації,тис. грн	-	67892	187778	205190	171729	203083	135191	31354
Рентабельність власного капіталу	> 0 Збільшення	0,18	0,07	0,11	0,06	0,30	0,12	0,41
Рентабельність активів	> 0 Збільшення	0,12	0,05	0,07	0,04	0,22	0,1	0,29
Рентабельність реалізованої продукції	> 0 Збільшення	-0,2	0,06	0,08	0,04	0,28	0,48	0,17

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Як видно, тенденція хаотичності змін показників відображається і в аналізі рентабельності фірми. Так середня вартість власного капіталу по 2019 році склала 148500 тис. грн., що на 11824 тис. грн більша за 2020 рік (136676 тис. грн), але у 2021 році знову можна побачити позитивні зміни у розмірі 24463 тис. грн, де сума склала 16139 тис. грн та безпосередньо на 12639 тис. більша за 2019 рік.

Щодо середньої вартості активів, то також у 2020 році відбулося зменшення на 19764 тис. грн. відштовхуючись від попереднього року, та на 20627 тис. грн, якщо брати різницю 2021 та 2020 років, та 863 тис. грн більше

ніж у 2019 році, а це може казати тільки про збільшення середньої вартості ресурсів контрольованих підприємством.

Чистий результат показував мінусову тенденцію, тобто збиток підприємства по 2019 та 2020 роках (-16014 тис. грн. та -7634 тис. грн. відповідно), але у 2021 році знову настали сприятливі умови для економічного укріплення та фірма отримала прибуток у розмірі 56560 тис. грн, що на 72574 тис. грн більше за 2019 та на 64194 тис. грн більше за 2020 рік.

Зменшення показників чистого доходу від реалізації можна побачити як і в 2020 році від 2019 року, так і в 2021 році від 2019 року, але ця сума збільшилась від 2020 року на 31354 тис. грн та склала 203083 тис. грн.

Рентабельність власного капіталу на протязі аналізованого періоду показала тенденцію збільшення по кожному року, хоча 2019 та 2020 рр. показували мінусовий результат, так у 2021 році цей показник склав 0,35, що каже про покращення рівня використання власного капіталу на фірмі.

Цей показник у 2021 році збільшився на 0,46 показника від 2019 року, та на 0,41 від 2020 року відповідно. Щодо рентабельності активів, то вона також мала тенденцію збільшення, починаючи від 2019, де показник склав -0,07 та збільшився у 2020 році на 0,03, та показав позитивний результат у 2021 році, де склав 0,25, що описує підвищення вигідності активів компанії в отриманні доходу.

Рентабельність реалізованої продукції має позитивний результат в паралелі від нуля по кожному році, але у 2020 році відбулося зменшення показника на 0,06, у порівнянні з 2019 роком, де показник відображався у 0,36, але у 2021 році відбулось збільшення на 0,11 показника від 2019 року, та на 0,17 від 2020 року та показник склав 0,47, а це означає лише підвищення характеру ефективності реалізації продукції.

На основі даних таблиці 2.4 «Аналіз рентабельності ПВФ «Агроцентр», побудуємо динаміку показників рентабельності ПВФ «Агроцентр» у період від 2019 року до 2021 року у рис 2.2.

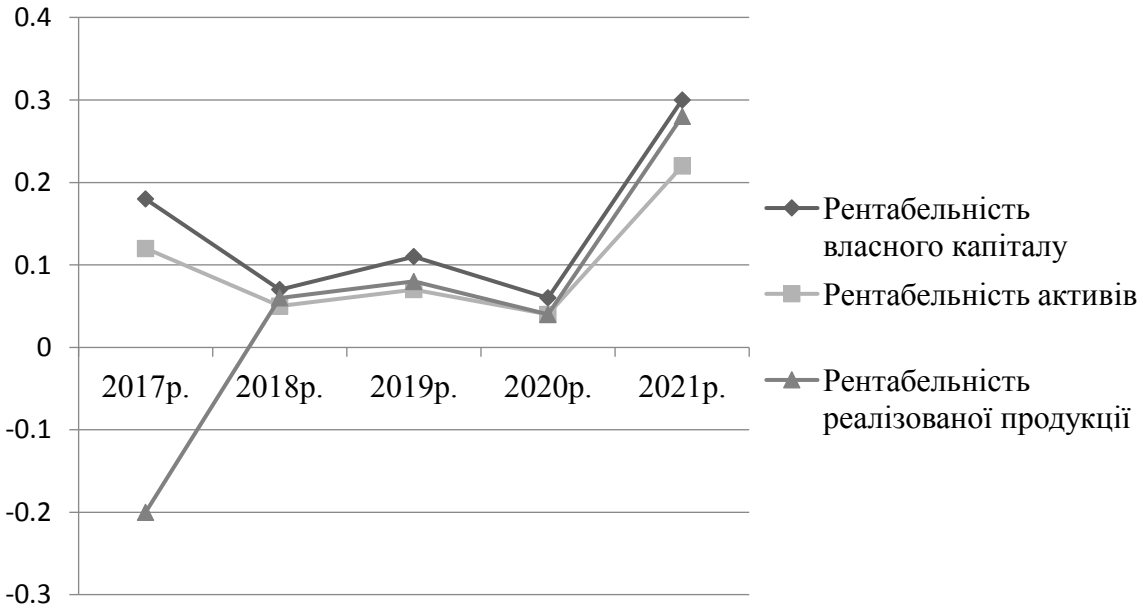

Рис. 2.2. Аналіз рентабільності ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

На основі зробленого аналізу таблиці 2.4 та рис. 2.2 фірма має зробити за доцільне наступні заходи, задля підвищення показників рентабельності підприємства:

1) впровадження більш економічних технологій оптимізації структур витрат, підібрати та впровадити більш ефективну систему управління витратами задля зменшення затрат на виробництво і збут продукції;

2) використовуючи механізм дії фінансового важеля створити максимально оптимальні пропорції між запозиченим та власним капіталом, задля підвищення показників рентабельності підприємства.

Забезпеченість фінансової незалежності та розвитку, використовуючи дані щодо зростання прибутку та капіталу, враховуючи всі можливі ризики для підприємств, відображають стан фінансової стійкості суб'єкта господарювання. У таблиці 2.5 відображено аналіз фінансової стійкості Приватної Виробничої Фірми «Агроцентр».

Зробивши аналіз коефіцієнтів та їх значення, що відображають фінансову стійкість підприємства за 2021 рік, можна побачити різні тенденції змін - як позитивні, так і негативні.

Таблиця 2.5

Аналіз фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Показник	Нормативне значення	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021-2019	2021-2020
Коефіцієнт автономії	≥ 0,5	0,67	0,68	0,64	0,69	0,73	0,09	0,04
Коефіцієнт фінансової залежності	< 2	1,47	1,48	1,56	1,45	1,37	-0,19	-0,08
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	< 0,5	0,47	0,48	0,56	0,45	0,37	-0,19	-0,08
Коефіцієнт маневреності власним капіталом	> 0 Збільшення	1,12	1,05	0,99	0,8	0,97	-0,02	0,17
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Зменшення	0,32	0,31	0,56	0,55	0,30	-0,18	-0,17
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	> 0 Збільшення	0,67	0,68	0,64	0,69	0,73	0,09	0,04

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) з кожним роком збільшувався та у 2021 році склав 0,73 показника, що на 0,23 показника більше від нормативного значення та на 0,09 більша за 2019 рік. Щодо коефіцієнту фінансової залежності, то з кожним роком цей показник відповідно зменшувався та йшов від паралелі до нуля, що каже про здатність компанії

проводити прогноз та аналіз діяльності в довгостроковій перспективі, адже показник зменшився у 2021 на 0,19 відштовхуючись від 2019 року. Коефіцієнт відповідності залучених та власних коштів також має позитивну тенденцію зменшення, так у 2021 році цей показник вийшов 0,37, це на 0,19 менше ніж у 2019 році (0,56 показника). Хаотичні зміни відображаються щодо коефіцієнта маневреності власним капітал, де відбулось зменшення у 2020 році від 2019 на 0,19 показника, але у 2021 році знов відбулось збільшення у позитивній паралелі від нормативного значення та склав 0,97 показника. Рівень левереджу компанії має позитивний результат зменшення у відношенні коефіцієнту концентрації залученого капіталу, де у 2021 році він зменшився на 0,18 від 2019 року та 0,17 від 2020 року відповідно. Безпосередньо коефіцієнт концентрації власного капіталу збільшувався у паралелі від залученого капіталу, так у 2021 році зріс на 0,09 показника від 2019 та 0,04 від 2020 року, що каже про збільшення частки показника засновників та власників підприємства у загальному показнику коштів, вкладених у його діяльність.

Динаміку показників фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. зображено на рис. 2.3.

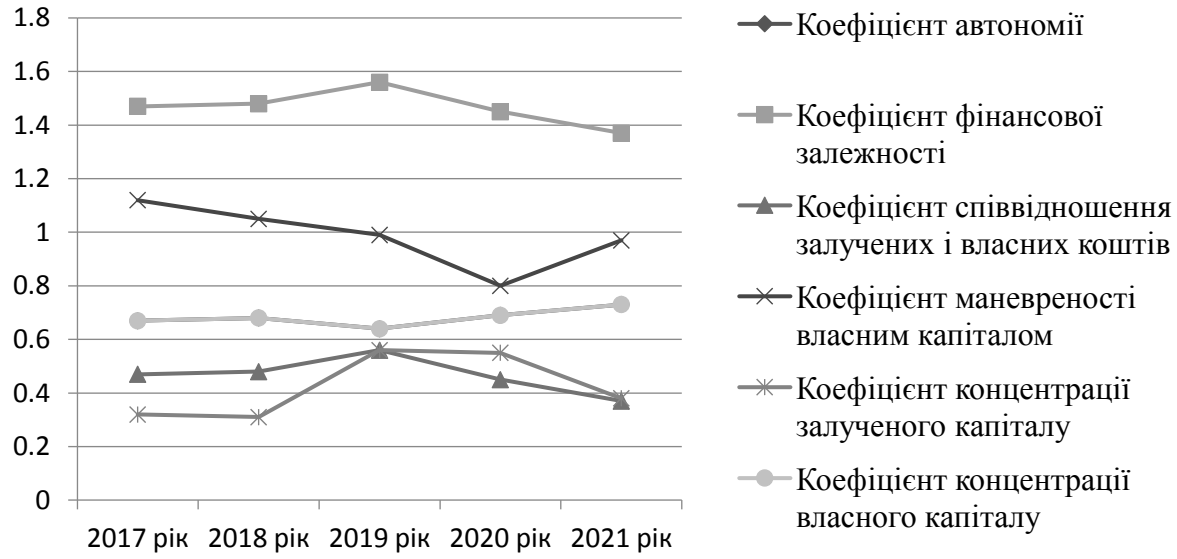

Рис. 2.3. Динаміка показників фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Тож можна зробити висновки, що стан фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр» за останні три роки покращився. Але все одно потрібно покращувати стан фінансової стійкості за допомогою збільшення частки власного капіталу за допомогою використання механізму операційного важелю та залучення нових програм інвестицій.

зрахувавши показники структури та складу земельних угідь приватної виробничої фірми «Агроцентр» у період з 2017 року по 2021 рік (додаток А), можна побачити, що загальну площу земельних угідь складають сільськогосподарські угіддя, в тому числі й рілля, тому сума розрахунку в структурі однакова. Порівнюючи показники 2021 року з 2017 роком можна побачити, що площа земельних угідь виросла на 6,6%, але на протязі всього періоду мала хаотичну тенденцію змін. Якщо звернутися до показника кількості га що приходиться на одного робітника, то у 2021 році цей коефіцієнт збільшився на 36%, що каже про зменшення кількості робітників фірми та збільшення навантаження на одного працівника

Наступним кроком буде аналіз ділової активності фірми задля оцінки його фінансового стану. Провів відповідні розрахунки та систематизував їх у таблиці 2.6.

Провівши відповідні розрахунки можна побачити, що коефіцієнт оборотності активів у 2021 році зменшився на 0,02 показника в порівнянні з 2019 роком (0,91) та становить 0,89 показника. Тобто це свідчить про розвиток та прогрес у збільшенні ефективності управління фірмо. Безпосередньо тривалість обороту активів в днях також зменшилась у 2021 році на 8 днів, також порівнюючи з 2019 роком.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості хаотично змінювався, так у 2021 році показник виріс на 1.33 від 2019 року, але порівнюючи з 2020 роком, то він зменшився на 0,31.

Таблиця 2.6

Аналіз ділової активності ПВФ «Агроцентр» у період за 2017-2021 рр.

Показник	Нормативне значення	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021-2019	2021-2020
Коефіцієнт оборотності активів	Збільшення	0,32	0,84	0,91	0,83	0,89	-0,02	0,06
Тривалість обороту активів, днів	Зменшення	897,9	317	266	257	258	-8	1
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Збільшення	1,63	4,72	8,56	10,2	9,89	1,33	-0,31
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	Зменшення	220	76	76	86	67	-9	-19
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Збільшення	9,7	13,2	5,22	6,67	5,72	0,5	-0,95
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	Зменшення	37	27	36	38	9	-28	-29
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Збільшення	0,47	1,25	2,91	2,58	2,14	-0,77	-0,44
Коефіцієнт оборотності основних фондів	Збільшення	1,44	3,38	2,57	2,01	2,67	0,1	0,66

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Тривалість обороту дебіторської заборгованості з кожним роком зменшувалась, що каже про позитивні зміни, так у 2021 році показник зменшився на 9 днів від 2019 року та на 19 від 2020 року (67 днів). Це свідчить про те, що дебіторська заборгованість на підприємстві почала швидше перетворюватись на кошти, а це провокує підвищення ліквідності оборотних коштів фірми. Але якщо цей показник збільшувався б, то це свідчило про виникнення труднощів щодо стягнення заборгованості з різних дебіторів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості також має хаотичні зміни, де у 2019 році склав 5,22 і виріс у 2020 році на 1,45 показника, але у 2021 році знову зменшився на 0,95 та склав 5,72. Щодо тривалості в днях обороту кредиторських залучених коштів, то у 2021 році цей показник має тенденцію зменшення на 27 днів у порівнянні з 2019 та на 29 днів менше ніж у 202 році, що каже про позитивні зміни щодо залежності від заборгованості фірми. Коефіцієнт, що показує рівень обороту власного капіталу відображає негативний процес зменшення власного капіталу з кожним роком, так у 2021 році цей показник зменшився на 0,77 від 2019 року та склав 2,14. Це каже лише про зменшення ефективності управління власним капіталом фірми. Коефіцієнт, що показує рівень обороту основних засобів протягом досліджуваного періоду у 2021 році збільшився на 0,66 показника від попереднього року та склав 2,67, тобто 2,67 грн чистої виручки від реалізації продукції припадає на 1 грн основних фондів.

Отже, в основному ділова активність фірми зросла за аналізований період 2017-2021 рр. На це вплинуло зростання обсягів виробництва, безпосереднє налагодження економічних відносин з діловими партнерами щодо збуту продукції.

Динаміку показників ділової активності Приватної Виробничої Фірми «Агроцентр» за період 2017-2021 рр. відображено на рисунку 2.4.

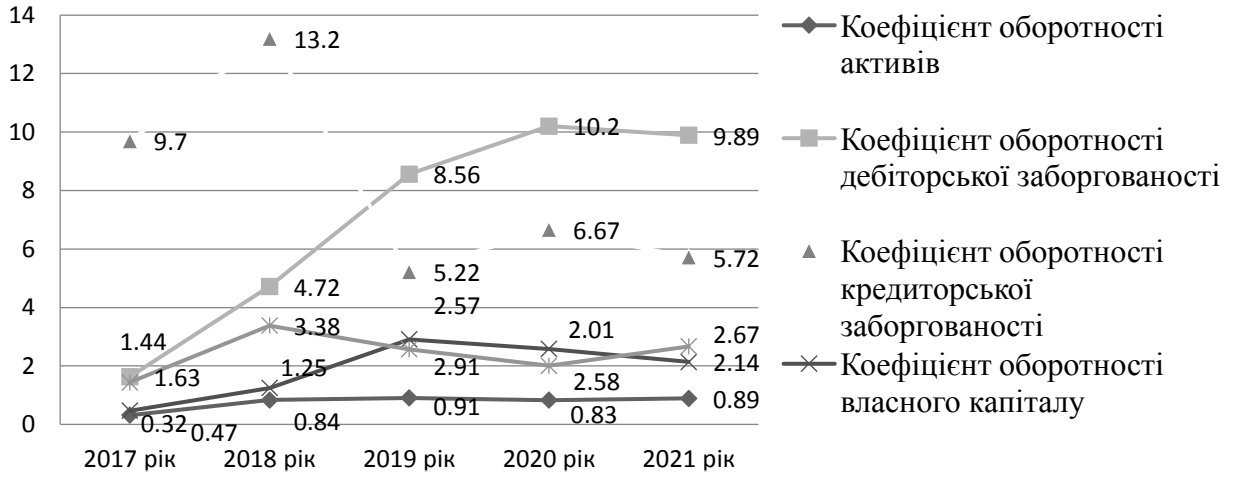

Рис. 2.4. Динаміка показників ділової активності ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр.

Одним з важливих елементів аналізу – є показники платоспроможності підприємства, що представлені у таблиці 2.7.

У середовищі конкурентоспроможності, показники відповідають очікуванням та інтересам споживачів, де коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш вагомим показником для постачальників сировини. Коефіцієнт швидкої ліквідності більш цікавий банківським установам. Натомість тільки коефіцієнт загальної ліквідності потрібний інвесторам та акціонерам задля оцінки фінансової стійкості підприємства. Платоспроможність підприємства відносно покращилась, спираючись на дані таблиці 2.7, хоча деякі показники є меншими за нормативне значення. Так показник коефіцієнту, що показує загальну ліквідність зріс у 2021 році на 0,9 показника у порівнянні з 2019 роком, показник швидкої зменшився на 0,01, що каже про затруднення для підприємства розраховуватись зі своїми зобов'язаннями в короткостроковій перспективі. Але коефіцієнт абсолютної ліквідності все ж таки має позитивну тенденцію змін.

Таблиця 2.7

Аналіз платоспроможності ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Показник	Нормативне значення	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020р.	2021 р.	2021-2019	2021-2020
Коефіцієнт загальної ліквідності	2<K<2.5	2,3	2,1	1,7	2,0	2,5	0,9	0,6
Коефіцієнт швидкої ліквідгності	0.6<K<0.8	0,66	0,61	0,74	0,71	0,5	-0,1	-0,2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.2<K<0.25	0,04	0,09	0,15	0,24	0,25	0,05	0,01
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Позитивне значення	93421	89080	60742	55349	113577	52835	58228

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормативному значенню кожен аналізуючий рік та має тенденцію збільшення. Так у 2021 році показник склав 0,25, а це на 0,05 показника більше ніж у 2019 році та на 0,01 показника більше за 2020 рік, а це каже про те, що 25% заборгованості може бути сплачено підприємством негайно. Чистий оборотний капітал має хаотичну тенденцію змін протягом аналізуючого періоду, так у 2020 році сума зменшилась на 5393тис. грн. у порівнянні з 2019 роком, але у 2021 році ця сума збільшилась на 58228 тис. грн та склала 113577 тис. грн.

Динаміку показників платоспроможності ПВФ «Агроцентр» висвітлено на рисунку 2.5.

Для підвищення показників платоспроможності ПВФ «Агроцентр» можна скористатися наступними інструментами:

- Випуск та продаж акцій фірми, як додаткової частини та загальної кількості;
- Використання сучасних форм та методів рефінансування дебіторської заборгованості, з метою мінімізувати кредиторську заборгованість.

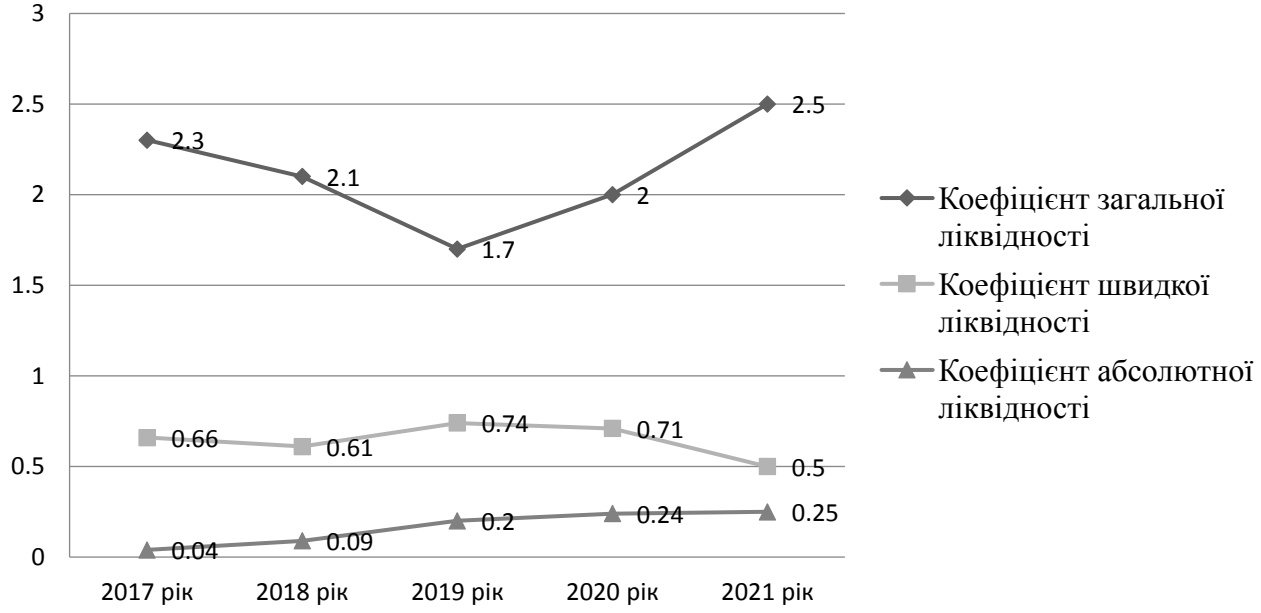

Рис. 2.5. Динаміка показників платоспроможності ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр.

Дослідження структури грошових потоків ПВФ «Агроцентр» буде наступним кроком аналізу фінансового стану підприємства. Успішне вирішення здійснення безперервного руху грошових коштів, задля функціонування підприємств у ринкових умовах є головною задачею для погашення зобов'язань, вирішення питань з соціальною складовою програми розвитку підприємства та забезпечення функціонування основної діяльності підприємства.

Визначити рівень перевищення в доходів підприємства над витратами, динаміку потоків грошових ресурсів та провести аналіз про можливості внутрішнього фінансування – є результатами аналізу руху потоку грошових коштів. Визначення основного блоку аналітичних процедур являється відображенням системи управління грошовими ресурсами, а саме аналіз фінансової діяльності, діяльності щодо інвестування та аналіз руху грошових ресурсів від операційної діяльності безпосередньо, висвітлено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Структура грошових потоків ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр., тис. грн

Вид діяльності	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Операційна	20008	43981	62782	36380	6810
Інвестиційна	-6607	-23710	-45172	-11238	-11862
Фінансова	18048	-16587	-12059	-34098	6916
Чистий рух коштів за звітний період	-8567	3684	5551	-8956	1864
Коефіцієнт платоспроможності	0,66	0,67	0,64	0,69	0,73

Складено автором самостійно на основі даних [13].

У ПВФ «Агроцентр» у період 2019-2021 рр. спостерігається негативна тенденція змін по руху грошових коштів за операційною діяльністю. Так у 2021 році цей показник склав 6810 тис. грн, а у 2019 році він складав 62782 тис. грн.

Ці зміни зумовлені зменшенням надходжень грошових коштів від реалізації продукції та послуг, відсотків на поточних рахунках за залишками коштів, цільового фінансування та інших видів надходжень. Але зі зниженням надходжень також знизився і рівень видатків на підприємстві, що пов'язано зі зниженням ділової активності підприємства безпосередньо.

У 2021 році на підприємстві відбувається негативна позиція щодо інвестиційної його діяльності, але показник значно збільшився у порівнянні з 2019 роком, коли показник був -45172 тис. грн, що каже про суттєве зменшення витрат на підприємстві. Також можна спостерігати збільшення грошових потоків щодо фінансової діяльності фірми,, де у 2021 році цей показник склав 6916 тис. грн., а у 2019 році був менше на 18975 тис. грн., це пов'язано зі зростанням витрат на погашення позик підприємства.

Визначення коефіцієнта платоспроможності необхідно для того, щоб дізнатися наскільки може бути скорочене надходження грошових коштів у разі негативних та несприятливих умов без загрози відповідним розрахункам. З кожним роком цей коефіцієнт мав тенденцію збільшення, але показник все ж таки є меншим за нормативне значення одиниці, а це значить, що підприємство має невеликий фінансовий ризик і хороші можливості для залучення коштів з різних джерел. Недостатній рівень показника каже про те, що підприємство має недостатню кількість поточних надходжень для здійснення поточних платежів, здійснюючи їх за рахунок залишку грошових коштів на початок звітного періоду.

Отже, на основі проведеного аналізу ПВФ «Агроцентр» за період 2019-2021 рр. можна підвести висновки, що у підприємства у резерві є значний обсяг капіталу (на 2021 р. 260353 тис. грн., що на 41253 тис. грн. більше від 2019 року). Орієнтуючись на результати проведеного аналізу фінансової стійкості підприємства на 2021 рік, можна сказати, що фінансова стійкість ПВФ «Агроцентр» є достатньою для протистояння операційним труднощам, що виникають на протязі здійснення його діяльності. Доволі низьким є рівень платоспроможності підприємства за аналізований період, хоча спостерігається

позитивна тенденція змін з 2019 по 2021 рр., це є результатами значень коефіцієнтів ліквідності підприємства, що були отримані при розрахунках.

Хаотична тенденція змін спостерігається в частці позикового капіталу підприємства, а саме у короткострокових зобов'язаннях, де частка збільшилась у наслідок залучення з боку короткострокових кредитів, сум отриманих під заставу та інших зовнішніх джерел. Але позитивним є значення зменшення довгострокових зобов'язань, де на 2021 рік фірма взагалі не мала їх. Одними з позитивних факторів є зростання ділової активності підприємства та підвищення рівня рентабельності підприємства у 2021 році у ключі різних показників рентабельності. Тобто можна сказати, що отримані дані про діяльність ПВФ «Агроцентр» у відношенні фінансового стану за 2019-2021 рр. є задовільним, але потребує змін задля його покращення.

Щодо динаміки основних та оборотних засобів (додаток Б), то у 2021 році практично по всім показникам динаміки основних та оборотних засобів, рівня забезпеченості та ефективності їх використання в приватній виробничій фірмі «Агроцентр» спостерігається тенденція збільшення майже по всім з них. Так у 2021 році показник середньорічної вартості основних фондів склав 70822 тис. грн., що на 68,7 % більше за 2017 рік, де сума складала 41976 тис. грн. Але щодо середньорічної вартості оборотних фондів, то ситуація склалася у негативному руслі, де у 2021 році цей показник зменшився на 13% від 2017 року та склав 145642,5 тис. грн. Також зменшення спостерігається й у показниках фондомісткості на 100 грн валової продукції (зменшився на 17,1% у порівнянні 2021 року та 2017 р.) та показник вартості оборотних фондів, що зменшився на 18,4%. Щодо показника фондозабезпеченості, то він розраховується як ділити середньорічну вартість основних виробничих фондів на площу сільськогосподарських угідь та цей показник збільшився на 58,2%. Фондоозброєність та фондовіддачі також мають тенденцію збільшення (111,2% та 112,9% безпосередньо).

Динаміка складу і структуру товарної продукції (додаток В) показує, що рослинництво завжди було пріоритетним джерелом отримання доходу. Так у

2021 році ця сума склала 113536,1 тис. грн., що на 39588,2 тис. грн. більше від 2017 року. Найбільша питома вага в рослинництві припадає на пшеницю, де у 2021 році відсоток склав 13,7 % від результатів всього підприємства. Щодо тваринництва, то у питомі вазі цей вид продукції також займає суттєву роль, так у 2021 році цей показник є найбільшим за всі аналізовані роки та склав 86079,9 тис. грн, що на 25772,8 тис. грн більше за 2017 рік, де сума показника по тваринництву склала 60307,1 тис. грн, та за 2020 рік (попередній), де сума склала 68849,3 тис. грн., що на 17230,6 тис. грн менше за 2021 рік. Найбільша питома вага у тваринництві припадає на курячі яйця, так у 2021 році цей показник склав у відсотках 35,2%, що каже про значну частину надходження з цього виду продукції, у 2021 році цей показник збільшився на 3,3% порівнюючи з 2017 роком відповідно. Загальний показник усієї продукції у 2021 році також найбільший (у сумі 199616 тис. грн.), що на 65361 тис. грн більше за 2017 рік, та на 31425,2 тис. грн більше за 2020 рік.

Провівши відповідні розрахунки в таблиці динаміки трудових ресурсів та ефективності їх використання (додаток Г), можна побачити, що практично по всім показникам відбулося зростання у відсотках.

Так у 2021 році валова продукція склала 199616 тис. грн, що більше на 48,7% за 2017 рік, де сума цього показника склала 134255 тис. грн., так у відношенні до рослинництва цей показник збільшився на 53,5 % від 2017 року та на 42,7 % у тваринництві. Щодо кількості працівників, то спостерігається поступова тенденція зменшення, де в 2021 році цей показник склав 254 чол., що на 20,1% менше за 2017 рік.

Річна продуктивність праці у 2021 році склала 785,9 тис. грн, що на 97,9% більше за 2017 ріц, коли сума показника була 422,2 тис. грн відповідно.

Якщо більш детальніше подивитись на структуру, то можна помітити також позитивні зміни в цьому показнику з огляду рослинництва, де сума у 2021 році склала 841 тис. грн, що на 97,9 % більше за 2017 рік (425 тис. грн.) та в тваринництві, де цей показник у 2021 році також збільшився на 72,7 %.

2.2. Оцінка прибутковості підприємства на основі фінансових показників

Абсолютним показником прибутковості будь-якого підприємства у контексті проведення ефективної діяльності є прибуток. Безпосередньо неможливо сказати про рівень ефективності виробництва тільки за абсолютним значенням прибутку. Може дати повну характеристику про прибутковість лише зіставлення абсолютної величини прибутку з розміром ресурсних витрат. Джерелами для здійснення оцінки прибутковості фірми є форма № 1 «Звіт про фінансовий стан» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати»

Для розрахунку прибутку ПВФ «Агроцентр» використаємо показники наведені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Фінансові результати ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр., тис. грн.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	67892	187778	205190	171729	203083
Собівартість реалізованої продукції	49806	109847	150028	131804	138172
Валовий прибуток	18086	77931	55162	39925	64911
Інші операційні доходи	22972	35763	10089	16600	52043
Адміністративні витрати	6522	8498	8675	7465	8595
Витрати на збут	4819	7807	7722	5441	9412
Прибуток від операційної діяльності	-18062	18619	-5376	939	66097
Інші фінансові доходи	204	54	83	52	-
Витрати	7647	7582	10927	6492	4990
Інші витрати	458	519	474	3164	5878
Чистий прибуток	-25654	10723	-16014	7634	56560

Складено автором самостійно на основі даних [13].

По показниках відображених у таблиці 2.9 можна сказати, що в більшості показників відбулось збільшення показників. Так, чистий прибуток підприємства збільшився у 2021 році на 72574 тис. грн від 2019 року, коли показник складав мінусове значення в сумі 16014 тис. грн. Якщо показник

чистого доходу від реалізації продукції у 2021 році склав 203083 тис. грн., що менше на 2107 тис. грн. від 2019 року, то показник прибутку від операційної діяльності виріс у 2021 році на 71473 тис. грн відштовхуючись від 2019 року. Разом з цими показниками у 2021 році збільшились також й витрати на збут продукції у 2021 році на 1690 тис. грн. та сума склала 66097 тис. грн. Але в цілому показник витрат має позитивну тенденцію змін до 2021 року, де зменшився на 5937 тис. грн., шо безпосередньо відобразилось на показнику чистого прибутку та його збільшення.

На рисунку 2.6 видно, що в динаміці показник чистого прибутку має тенденцію збільшення до 2021 року, в той час, як показник валового прибутку мав хаотичну тенденцію змін, але все ж таки у 2021 році зріс до 64911 тис. грн.

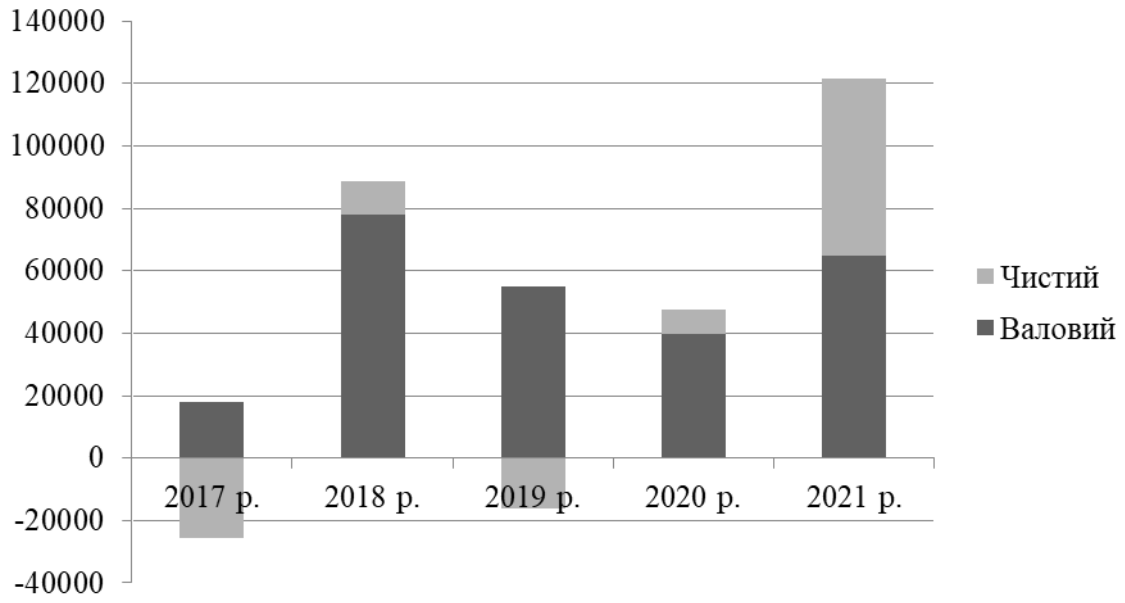

Рис. 2.6. Динаміка показників прибутковості ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр. тис. грн.

Також, за допомогою структури операційних витрат можна робити висновки з приводу господарської діяльності підприємства, мається на увазі контекст собівартості виробництва, що наведений у таблиці (2.10)

Таблиця 2.10

Структура операційних витрат ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр., тис. грн.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021-2019	2021-2020
Матеріальні затрати	85220	96850	93514	77476	110221	16707	32745
Оплата праці	16545	21684	27650	25574	29588	1938	4014
Відрахування на соціальні заходи	3437	4504	6178	5687	6599	421	912
Амортизація	7168	6690	8393	11069	13463	5070	2394
Інші операційні витрати	32003	32844	42124	39896	41027	-1097	1131
Разом	144373	162572	177859	159702	200898	23039	41196

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Провівши відповідні розрахунки, можна побачити, що в структурі операційних витрат найбільші витрати припадають на матеріальні витрати, які з кожним роком мали негативну тенденцію змін до збільшення. Так у 2021 році сума склала 110221 тис. грн., що на 16707 тис. грн. більше за 2019 рік, та на 327445 тис. грн. більше за 2020 рік, що каже про підвищення цін на засоби та матеріали. Операційні витрати на оплату праці у 2021 році зросли на 1938 тис. грн. від 2019 року та сума склала 29588 тис. грн., що пов’язано з тимчасовим найманням нових робітників в період посіву та збирання культур. Амортизаційні витрати також мали тенденцію збільшення та склали 13463 тис. грн, у порівнянні з 2020 роком ця сума виросла на 2394 року, адже взагалі у 2020 році витрати по всім показникам були значно менші від 2021та 2019 рр., це може казати лише про стресову ситуацію з коронавірусом, де багато компаній виходили у мінусовий результат діяльності.

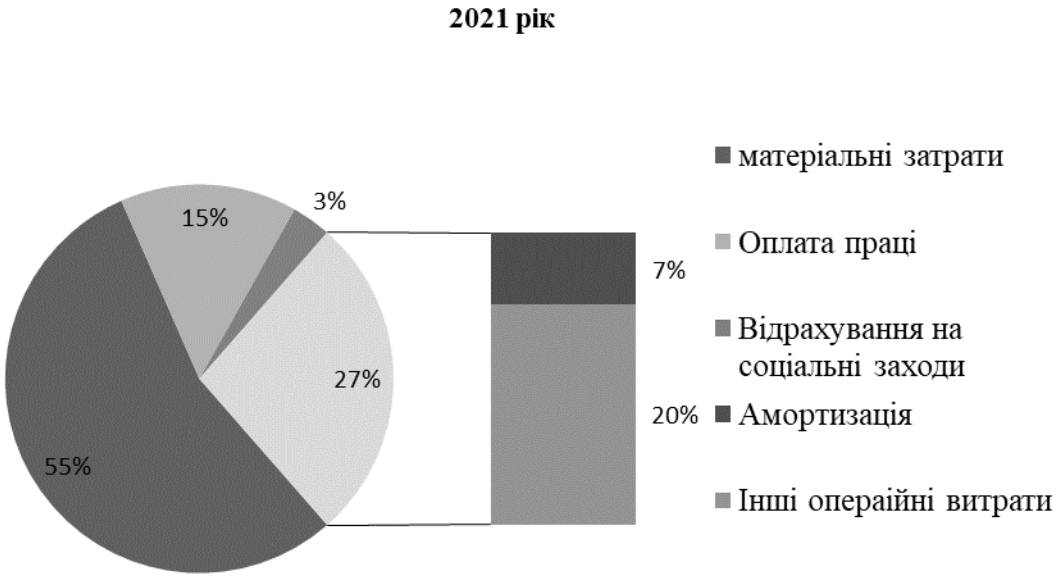

Рис. 2.7. Структура операційних витрат ПВФ «Агроцентр» за 2021 р., у %.

Тобто видячи з даних рис. 2.7. видно, що найбільшу питому вагу в структурі витрат фірми займають матеріальні затрати – 55% від усіх витрат, найменшу кількість витрат займають відрахування на соціальні заходи- 3%, в сумі 6599 тис. грн . в наслідок невисокої прибутковості минулого 2020 року.

Доречним буде розглянути зв'язок між результатами діяльності фірми та її операційними витратами. Доречним буде скористуватись формулою витратоємності для розрахунку по кожному року:

$$ВТВ = \frac{В}{О}, \quad (2.1)$$

де ВТВ – це витратоємність виробництва;

В – витрати операційної діяльності підприємства;

О – обсяги виробництва.

Розрахуємо показник витратоємності по рокам:

1) 2017 рік. 85220+16545+3437+7168+32003/212492=0,67,
2) 2018 рік. 96850+21684+4504+6690+32844/231812=0,7,
3) 2019 рік. 93514+27650+6178+8393+42124/219100=0,81,
4) 2020 рік. 77476+25574+5687+11069+39896/192284=0,83,
5) 2021 рік. 110221+29588+6599+13463+41027/260353=0,77.

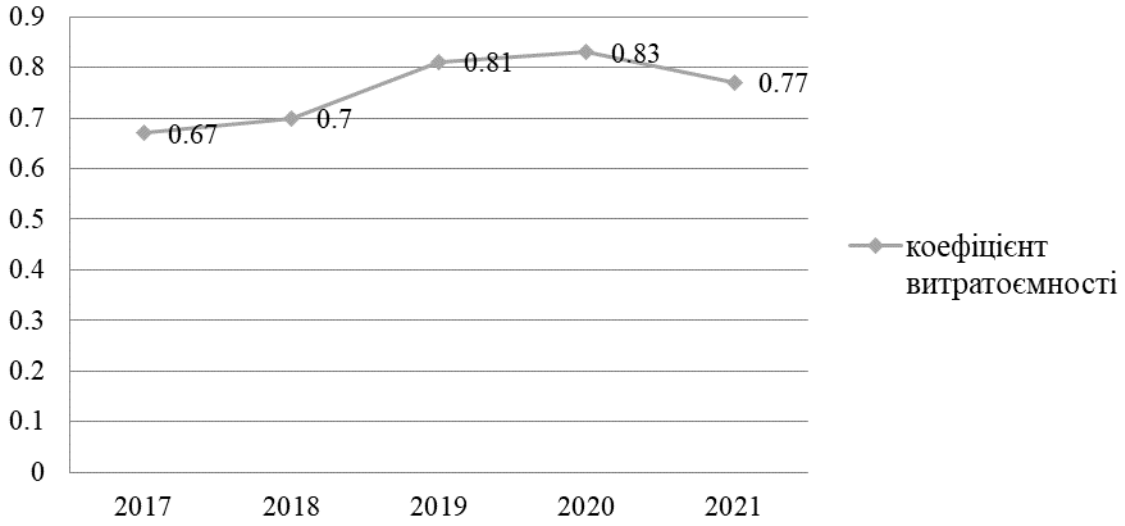

Рис. 2.8. Коефіцієнт витратоємності операційної діяльності ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр.

Провівши відповідні розрахунки витратоємності виробництва та склавши діаграму по роках можна побачити, що по всіх роках коефіцієнт був нижчим за одиницю, а це каже про те, що рівень його ефективності на достатньому році, правда можна спостерігати підвищення цього показника у 2020 році, коли фірма зазнала економічних потрясінь через пік розповсюдження ковіду, але все ж таки у 2021 році цей показник знову показав позитивну тенденцію зменшення в сумі 0,77 показника, що каже про безпосереднє підвищення ефективності управління витратами виробництва.

Доцільно також зазначити, що для підприємства більш важливе грамотне управління операційними витратами з передумовою досягнення їх прибутковості та підвищення рівня прибутковості фінансово-господарської діяльності підприємства, а не тільки визначенню цих операційних витрат та проведення дії щодо їх мінімізації.

2.3. Прогнозування фінансово-економічного стану підприємства з урахуванням контексту можливого банкрутства

Підгрунтям банкрутства, як стихійного наслідку збиткової діяльності підприємства чи організації в ринковому середовищі є процес зменшення попиту на ті товари чи послуги, що є основою діяльності підприємства та його функціонування. З іншої паралелі значення банкрутства вважається здатність підприємства розраховуватися з зобов'язаннями і продовжувати фінансово-економічну діяльність в перспективі розвитку, тобто мати високу платоспроможність. З точки зору Дж. Аргенті на причинність виникнення загрози банкрутства слід виділяти декілька ознак, що виникають на протязі господарської діяльності підприємства: огріхи в діяльності, скоєні помилки та перші дзвінки виникнення неплатоспроможності підприємства [8, с 47]. Він створює причинний зв'язок, коли кожна наступна ознака є результатом впливу попередньої. Так помилки виникають у наслідок недосконалого управління, а аналіз дає змогу вирішити питання з помилками.

Система оперативного, перспективного та ретроспективного конкретизованого аналізу, матою якого є дослідження ознак фінансової кризи та протидії чинникам на початкових стадіях її виникнення, практикуючи при цьому оцінку можливого банкрутства або спроможності вирішити проблеми кризових явищ - це є діагностикою можливості банкрутства підприємства. Цей етап проходить непомітно в процесі антикризового управління, адже результати цієї діагностики дають змогу оцінити вид, час настання та глибину можливості банкрутства, при цьому заздалегідь обираючи інструменти та заходи для його уникнення з метою майбутнього функціонування та розвитку суб'єкта господарювання в кризовий час.

Доцільним буде здійснити аналіз та прогнозування стану Приватної виробничої фірми «Агроцентр» в контексті її можливого банкрутства та зробити відповідні висновки. Інструментом для здійснення такого аналізу буде найкоректніша з вітчизняних та світових моделей, що допомагає виявити та

оцінити критерії імовірного банкрутства. Вибіркові показники фінансової звітності фірми будуть слугувати інформаційними джерелами для проведення розрахунків економічних показників. Відобразимо отримані результати в таблиці 2.10.

Провівши відповідні розрахунки з приводу прогнозування можливості банкрутства в ПВФ «Агроцентр» в таблиці 2.11, можна прийти до наступних висновків:

Коефіцієнт платоспроможності мав тенденцію збільшення, починаючи з 2019 року, де становив 1,7, що мало негативне значення, адже власний капітал підприємства не в змозі перекривати загальні його зобов'язання. Але у 2020 році цей показник збільшився на 0,5 та склав 2.2, що вже каже про позитивні зрушення, що продовжуються і надалі, де в 2021 році цей показник склав 2.6, коли фірма в змозі перекривати 100% загальних її зобов'язань.

Щодо коефіцієнту покриття, то він починаючи з 2019 року мав тенденцію збільшення та завжди був вище за 1,0 показника, що означає про здатність підприємства обслуговувати свої заборгованості, адже нормативний діапазон варіюється від 1,0 – 2,0, та в 2021 році показник склав 2,6.

Позитивну тенденцію змін має коефіцієнт забезпечення власними коштами фірми, де кожного року цей показник більше 0,1, що дає змогу побачити, що фірма має високу фінансову стійкість та навіть в умовах відсутності кредитних коштів чи зовнішніх джерел фінансування здійснювати свою активну діяльність. Так в 2021 році показник склав 0,6, що на 0,2 показника більше від попередніх років. Хоча все ж таки, якщо погіршиться ринкова ситуація, компанія не зможе проводити свою діяльність, а отже потрібно знаходити нові інструменти поповнення частки власних коштів з метою покриття відповідних витрат та зобов'язань.

Одним з важливих елементів проведення експрес-аналізу є коефіцієнт Бівера, який мав негативну тенденцію змін протягом 2019-2020 року та складав -0,1 та 0,05 відповідно, що показує незадовільну структуру балансу, що може призвести до банкрутства фірми. Але у 2021 році цей показник вирівнявся та

склав 0,9, що на 0,7 показника більше від нормативного значення 0,2, що каже про зменшення вірогідності банкрутства фірми

Таблиця 2.11

Прогнозування стану можливого банкрутства ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Коефіцієнт	2017р.	2018р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Коефіцієнт платоспроможності	1,8	2,1	1,7	2,2	2,6
Норматив – 2,0-2,5	-	+	-	+	+
Коефіцієнт покриття	1,7	1,9	1,8	2,0	2,6
Норматив – 1,0-2,0	+	+	+	+	+
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,57	0,54	0,4	0,4	0,6
Норматив – 0,1	+	+	+	+	+
Коефіцієнт Бівера	0,19	0,23	-0,1	0,05	0,9
Норматив – не нижче 0,2	-	+	-	-	+
Коефіцієнт Спрінгейта	1,12	1,59	2,12	1,56	2,35
Норматив – не нижче 0,862	+	+	+	+	+
Z – рахунок Альтмана (1985р.)	2,76	3,4	3,1	2,82	3,16
Дуже висока (Z<1.2)					
Висока (1,2<Z<2.0)					
Можлива (2,0<Z<2.9)	+			+	
Дуже низька (Z>2.9)		+	+		+
Модель Ліса	0,61	0,73	0,067	0,046	0,092
Норматив – не нижче 0,037	+	+	+	+	+
Модель Таффлера	0,31	0,99	0,92	0,59	1,24
Норматив – не нижче 0,2	+	+	+	+	+
Універсальна дискримінантна функція прогнозування банкрутства	1,96	3,1	4,2	1,92	5,6
Порушена фінансова рівновага (1<Z<2)	+			+	
Фінансова стійкість (Z>2)		+	+		+

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Значне перевищення нормативного значення відбулося також в контексті розрахунку коефіцієнта Спрінгейта (0,0862), де у 2019 році цей показник складав 2,12, тобто це каже про високу кредитоспроможність ПВФ «Агроцентр», а тобто низьку вірогідність банкрутства. Так у 2020 році цей показник зменшився та склав 1,56 (але все ще більше за нормативне значення), а в 2021 році знову підвищився та склав 2,35, що на 0,23 показника більше за 2019 рік.

Щоб побачити більш детальні зміни, що відбулися при розрахунку Z – рахунку Альтмана (1985р.), побудуємо діаграму (рисунок 2.8).

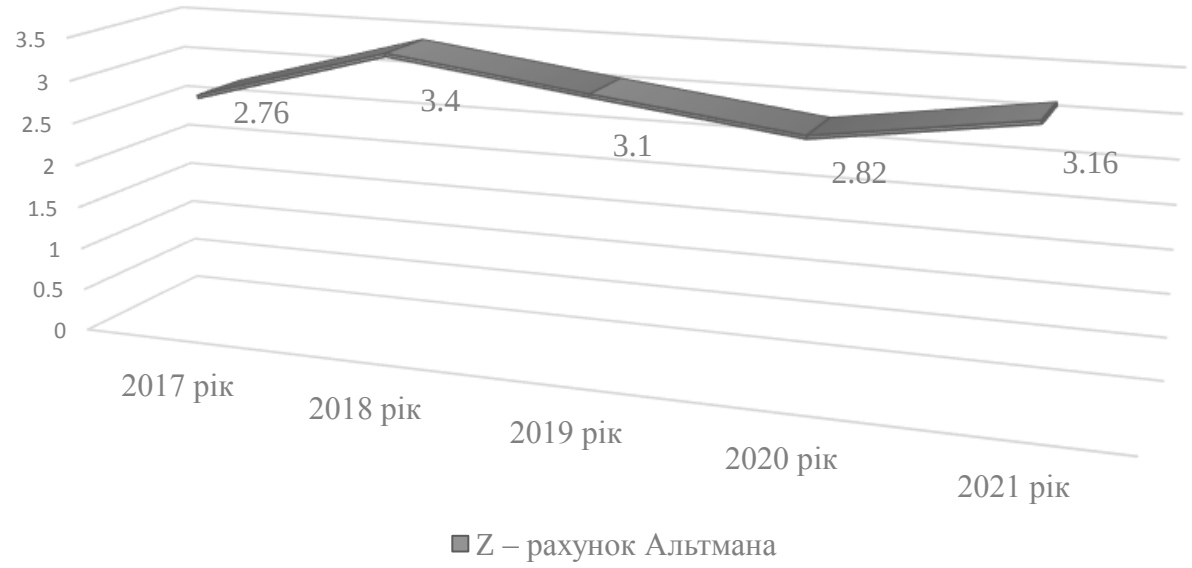

Рис. 2.9. Коефіцієнт Z-рахунку Альтмана операційної діяльності ПВФ «Агроцентр» в період 2017-2021 рр.

Використовуючи дані рисунку 2.9 можна зрозуміти, що фірма мала хаотичну тенденцію змін показника, де у 2020 році приблизилась до можливості ймовірності банкрутства, але у 2021 році цей показник знову виріс та склав 3,16 показника, що каже про низьку ймовірність банкрутства бізнесу протягом найближчих двох років, навіть в такий стресовий період для підприємців, як зараз. Якщо звернутися до показника універсальної дискримінантної моделі у контексті рівня фінансової стійкості на ПВФ

«Агроцентр», то можна побачити, що у 2020 році цей показник склав 1,92, що на 0,08 показника менше за нормативне значення, а це каже про ризик порушення фінансової рівноваги підприємства.

Але у 2021 році цей показник знову перевищив норму та склав 5,6 показника, що каже про абсолютно низьку можливість ризику підприємству стати банкрутом, адже цей показник включає в себе різні складові фінансового стану підприємства, такі як: структуру капіталу та майна, оборотність, ліквідність, прибутковість тощо.

Висновки до розділу 2

1. Аналіз фінансово-господарської діяльності з огляду на узагальнення праці раціонально буде проводити за наступними напрямками: проводити аналіз фінансових результатів підприємства, його рентабельність, проведення аналізу майнового стану та джерел утворення його (що дозволяє виокремити виробничий потенціал фірми чи підприємства), проводити оцінку платоспроможності та ліквідності фірми, здійснювати оцінку стабільності фінансової і тд.

2. Орієнтуючись на здійснену комплексну оцінку ПВФ «Агроцентр» можна сказати, що раціонально сформована структура коштів показує позитивну тенденцію змін у власному капіталі фірми, зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Щодо показників рентабельності, то вони тримаються на достатньому рівні, щоб вважати фірму достатньо платоспроможною.

3. Стабільний рівень демонструють показники стійкості фінансової. Але все ж таки для стимулювання продовження покращення фінансового стану ПВФ «Агроцентр» рекомендується реалізувати наступні заходи: зменшити витрати на збут продукції та процес виробництва, здійснити оптимізацію капітальної структури, а отже встановити оптимальний рівень відношення власного та позикового капіталу.

РОЗДІЛ ІІІ. НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Удосконалення фінансового планування на підприємстві за допомогою сучасних інструментів

Ера переосмислення та трансформації філософії системи управління підприємством є без перебільшення етапом сучасності в розрізі розвитку економіки. Спроможність підприємства чи організації пристосовуватись, виживати та розвиватися стає паралеллю здатності задовольнити в повному обсязі потреби та очікування потенційних клієнтів, завжди пристосовуватися та адаптуватися до навколишніх змін, що безпосередньо провокує виникнення нових вимог щодо управління ним. Розробка проєктів напрямів менеджменту та всіх функціональних підсистем проводиться з розрахунку пошуку унікальних моделей та підсистем, що спроможні криейтити додатковий ефект фінансів, гарантувати безперервний апгрейд діяльності у позитивному упередженні, провокувати ріст вартості та конкурентоспроможності підприємства безпосередньо. Паралельно залишитися статичною підсистемою в розрізі такої ситуації фінансове планування не може, як й аналізувати та керуватися лише традиційними показниками. Тому доцільним є розвиток та апгрейд його видів і форм в паралелі вдосконалення підходів до фінансового планування.

Однією з головних проблем діяльності сучасних вітчизняних підприємств виступає відсутність стратегічного фінансового планування, як найчастіший феномен. Спираючись на закордонний досвід підприємств та організацій, засіб, що може забезпечити вихід з кризового становища більшості підприємств галузі та гарантувати інноваційний розвиток економіки є розвитком системи стратегічного планування. Хоча питання щодо реалізації і формування на вітчизняних підприємствах стратегічного фінансового планування залишається досі відкритим. Важливим домінантним інструментом, як складової ефективної системи корпоративного управління, на мою думку, має бути стратегічне

фінансове планування. Особливо в сучасних умовах зовнішнє середовище вимагає від підприємств пристосування та реагування на зміни пошуку нових та якісних шляхів розвитку. Проблеми, що виникають в процесі діяльності кожного підприємства вимагають від нього пристосування до постійних змін зовнішнього економічно-соціального середовища. Такими пристосуваннями є пошук та залучення дієвого управлінського механізму, передумовою якого має бути стратегічне планування. Ця вимога буде дієвою тільки тоді, коли підприємство буде дотримуватись правильності застосування стратегічного фінансового планування: повноцінне використання існуючого потенціалу, криейтування умов для майбутнього розвитку, отримання прибутку від своєї діяльності у розрізі позитивної діяльності як на зовнішньому, так і внутрішньому середовищі.

Важливо зазначити, що в залежності від типу підприємства чи організації та її діяльності, підходи щодо системи стратегічного фінансового управління можуть значно відрізнятися. Якщо спиратися на світовий досвід підприємництва, кожне підприємство обирає для себе оптимальну модель на основі загально прийнятих принципів, акцентуючи увагу на окремих сторонах діяльності, фіксуючи орієнтири для створення основи планування. Дієвість системи такого планування діяльності є не можливою без систематичного та обгрунтованого визначення орієнтирів [48, с. 192].

Як писали автори криейтори збалансованої системи показників, що фінансові показники дають оцінку економічним наслідкам заходів, що зберігаються в збалансованій системі показників та надають відповідність індекаторів стратегії підприємства, з метою проведення та реалізації плану вдосконалення підприємства [42, с. 29].

Сконцентрувати уваги на фінансових результатах з метою його збереження має бути головною метою збалансованої системи показників. Показники цієї системи повинні бути взаємопов’язані з фінансовими цілями у результаті причино-наслідкових зв’язків [43, с. 37].

Здійснювати пошук унікальних компетенцій з метою забезпечення збалансованого фінансового розвитку та створення середовища для здійснення вдосконалення підприємницьких процесів, що безпосередньо впливає на зростання цінності підприємства, дає вибір планових фінансових показників.

Такий підхід до використання збалансованої системи показників був запропонований авторами BSC «Balanced Scorecard Certification», де зазначали, що для проведення інтегрованого процесу бюджетування та розробки процесу, потрібно менеджерам проводити свою збалансовану показникову систему [42, с. 189]. Тобто, основною ідеєю стратегії використання збалансованої системи показників є оперативне фінансове планування, метою якого є передання інформації до системи щорічного фінансування з системи стратегічного планування фінансів. Такий метод є набагато ширшим, чим проведення вимірювання стандартних фінансових показників.

Показники, що підприємство використовує для проведення стратегічного планування знаходяться у фінансовій складовій підприємства. До таких показників відносяться ті, що характеризують та відображають позицію підприємства на ринку, фінансова стійкість, платоспроможність і тд. Так, складова інтелектуального капіталу має інформацію щодо показників ефективності використання кадрового потенціалу.

Складова бізнес-процесів включає показники, що відображають виробничий потенціал фірми та його ефективність у використанні. З цього виходить логічне судження, що щоб провести порівняння цих показників їх потрібно розрахувати діленням значень показників на оптимальні значення кожного з них. Цими результатами можна скористатися у розрізі побудови стратегічного контуру фірми. Показники та їх параметри, що не є встановленими, або мають залежність від деяких чинників, буде оцінено за допомогою бальної шкали.

Проведемо розрахунок інтегральних показників та результатів діяльності фірми за складовою бізнес-процесів у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Оцінка діяльності ПВФ «Агроцентр» за 2019-2021 рр. в розрізі складової «Бізнес-процеси»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Ваговий коефіцієнт	2019 р.	2020 р.	2021 р
Стимулятори							
Рентабельність виробництва, %	36,7	30,2	46,9	0,30	11,01	9,06	14,07
Рентабільність продукції, %	36,9	30,6	47,2	0,26	9,58	7,95	12,2
Фондовіддача, грн	2,56	1,71	3,21	0,15	0,38	0,257	0,48
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,47	0,32	0,52	0,13	0,061	0,041	0,067
Фондоозброєність, грн/чол	0,078	0,044	0,089	0,12	0,009	0,004	0,011
Питома вага автоматизованих робочих місць, %	0,78	0,64	0,98	0,06	0,046	0,038	0,058
Рентабельність продажів, %	14,8	8,6	19,2	0,23	3,404	1,978	4,416
Середній рівень перевиконання норм виробітку, %	-	1,5	2,4	0,20	-	0,45	0,48
Дестимулятори							
Коефіцієнт спрацювання основних засобів	0,79	0,68	0,98	-0,13	-0,1027	-0,088	-0,127
Фондомісткість виробництва	0,99	0,58	0,36	-0,14	-0,109	-0,064	-0,04
Середній рівень важкості робіт	1,72	1,70	1,68	-0,06	-0,103	-0,102	0,101
Рівень виробничого травматизму та захворювань	1	0	0	-0,12	0,12	0	0
Інтегральний показник				1,00	24,0	19,52	29,5

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Проведемо розрахунок інтегральних показників та результатів діяльності підприємства за складовою інтелектуального потенціалу в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Результати діяльності фірми в межах складової «Інтелектуальний потенціал» за період 2019-2021 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Ваговий коефіцієнт	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Стимулятори							
Продуктивність праці, тис. грн/чол	80,17	86,65	91,39	0,25	20,043	21,663	22,848
Рентабельність витрат на оплату праці, грн	30,4	28,77	26,82	0,15	4,560	4,316	4,023
Віддача праці, грн/ 1 грн	3,2	3,59	4,1	0,08	0,256	0,287	0,328
Коефіцієнт трудової дисципіни	0,85	0,88	0,89	0,05	0,043	0,044	0,045
Рентабельність персоналу, тис. грн/чол	7,149	6,443	9,389	0,08	0,572	0,515	0,751
Рівень конкурентоспроможності персоналу	4,21	4,21	4,56	0,20	0,842	0,842	0,912
Інтегральний показник якості персоналу	0,526	0,541	0,569	0,15	0,079	0,081	0,085
Коефіціжнт використання календарного фонду робочого часу однго працівника	0,675	0,677	0,678	0,05	0,034	0,034	0,034
Дестимулятори							
Частка витрат на персонал у загальних витратах, %	30,65	32	32,5	-0,10	-3,065	-3,201	-3,251
Коефіцієнт плинності кадрів, %	0,5	0,68	1,86	-0,09	-0,045	-0,061	-0,167
Рівень конфліктності	0,17	0,12	0,088	-0,07	-0,012	-0,008	-0,006
Зарплатомісткість продукціїї	0,33	0,31	0,28	-0,15	-0,050	-0,047	-0,042
Інтегральний показник				1,00	26,955	24,573	28,817

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Щоб побачити загальний стан підприємства, потрібно здійснити розрахунок комплексного розвитку підприємства на стратегічних засадах (ІКСР), що гуртово показує фінансову успішність підприємства (таблиця 3.3). Інтегральні показники дозволяють здійснити розрахунок площі поля стратегії досліджуваного об'єкта та відобразити та скриейтити стратегічний контур підприємства.

Таблиця 3.3

Фінансова успішність ПВФ «Агроцентр»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне, +,-		Відносне, %	
				2020 р.	2021 р.	2020 р.	2021 р.
Інтегральний показник результатів фінансової діяльності	8,96	6,64	9,52	-2,32	2,88	-25,89	43,37
Інтегральний показник складової бізнес-процесів	24,04	19,52	29,58	-4,52	10,06	-18,74	51,5
Інтегральний показник результатів діяльності складової інтелектуального потенціалу	26,95	24,57	28,81	-2,38	4,24	-8,84	17,25
Індикатор комплексного стратегічного розвитку підприємства	17,68	14,32	19,85	-3,36	5,53	-19,01	38,61

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Наступним кроком буде побудова стратегічного контуру підприємства. Для того, щоб розрахувати значення цього індикатора, потрібно для початку дізнатися площу поверхні, для якого поля відводиться місце його контуру. Формування площі окремих показників формується за допомогою площі поверхні поля підприємства та розраховується за допомогою формули [44, с. 238]:

$$SAsp = vw; \quad (3.1)$$

де *v* – зведене значення показника; *w* – ширина сектору показника, значення якого 1;

Розрахуємо суму площ всіх індикаторів для поверхні контуру підприємства:

$$SCent = i = \sum SA = v_1 * w + v_2 * w + v_3 * w + \cdots + v_n * w, \quad (3.2)$$

Спираючись на це, можна розрахувати коефіцієнт комплексного стратегічного розвитку за формулою:

$$I_{sdc}^{o} = \frac{SC_{end}}{SC_g}, \quad (3.3)$$

де SC_g – загальна площа контуру, що обчислюється як добуток кількості показників на максимальне значення, будемо використовувати 1, кв. од:

$$SC_g = n + h \quad (3.4)$$

де *n* – кількість показників; *h* – максимальне значення показників (ділиться фактичне значення показника на його оптимальне значення).

Отже, проведемо розрахунок стратегічного контуру підприємства у 2019-2021 рр. використовуючи формулу:

$$SCent = i = \sum_{i=1}^{n} SA_{sp*i} = v_1 * w + v_2 * w + v_3 * w + \cdots + v_n * w, \quad (3.5)$$

Тож розрахуємо цей показник для підприємства:

$SCent_{2019}$ = 8.96*1+24.04*1+26.95*1=59.95;

$SCent_{2020}$ = 6.64*1+19.52*1+24.57*1=50.73;

$SCent_{2021}$ = 9.52*1+29.58*1+28.81*1=67.91.

Провівши відповідні розрахунки, можна побачити, що площа стратегічного поля фірми значно розширилося на протязі 2019-2021 рр., що каже про позитивні зрушення. Найбільш позитивні зрушення у стратегічному полі ПВФ «Агроцентр» відбулись у 2021 році, де показник склав 67,91, що на 7,96 відсотків більше за 2019 рік, та на 17,18 % за 2020 рік. Слід згадати, що для проведення розрахунку коефіцієнту комплексного стратегічного розвитку фірми було визначено шістдесят ключових показників ПВФ «Агроцентр» за 2019-2021 рр.

Тож, спираючись на проведений аналіз вище та обґрунтований розбір сенсу впровадження інструменту стратегічного орієнтованого планування на платформі фірми або підприємства, дозволяє стверджувати, що ця технологія здатна ефективніше економити кошти, використовувати та акумулювати ефективніше ресурси підприємства, керувати політику утворення цін та провокації мотивації персоналу особливо у болючий період у кожного підприємства у 2022 році.

3.2. Напрямки покращення фінансового стану підприємства в умовах війни за допомогою прогресивного менеджменту

Завдяки проведенню фінансового аналізу та інших методик оцінки поточного фінансового стану підприємства, фінансовий менеджер чи будь-який інший аналітик може використовувати цю інформацію для різноманітних цілей: проведення розрахунку необхідного додаткового потоку фінансових ресурсів з інших зовнішніх джерел; дослідження можливих темпів накопичення та посилення діяльності виробництва; інші розрахунки різних фінансових коефіцієнтів.

В практиці методи прогнозування фінансової звітності можна поділити на ті, де окремо йде прогнозування по кожній статті, спираючись на індивідуальну динаміку, та ті методи, що в межах однієї чи різних форм звітності враховують безпосередній зв’язок окремих статтей [49, с. 327].

Коли підприємство чи організація обирає напрямок фінансового командування, то в залежності від способів прогнозування, моделі управління фінансовим станом можна поділити на:

1. Вже перевірень та розповсюджений метод експертних оцінок. Такий метод дозволяє оцінити показники та стан за допомогою опитувань різних експертів та проведення обробки та узагальнення цих опитувань на основі статистичних даних та економічного моделювання;

2. Наступний метод грунтується на імовірності зв’язків досліджуваних показників, так й їхнього прогнозу. Можливість отримати точний прогноз даних підвищується з кількістю отриманих дослідним шляхом та на припущеннях даних. Такі методи можна віднести до формалізованого прогнозу, що керується складностями використання різних алгоритмів. Такий метод має назву «Стохастичний» [50];

3. Функціональними та метафізичними зв’язками спирається та грунтується метод детермінації. Головним сповіщенням цього методу є те, що будь-якому значенню ознаки фактору є паралелізм значення результативної ознаки. Таким прикладом є форма № 2 «Звіт про фінансові результати», що являє собою детерміновану факторну модель, що відображає прибуток (ознаку результату) з іншими факторами (рівень витрат, чистий дохід і тд) [50].

Основою для проведення комплексного фінансового управління на підприємстві чи організації є систематична ревізія, за допомогою якої чітко виявляються помилки та негативні моменти роботи фірми та своєчасна реакція на вистроювання цих наявних проблем та помилок. З огляду на це, економічний стан підприємства має бути коригуватися та контролюватися безперервно і пильно. Необхідність пере вибору фінансової стратегії підприємства постає тоді, коли цей фінансовий стан погіршується та постає питання добірно освоювати новітні техніки та методи управління, а іноді взагалі повністю змінити цю стратегію [47].

Особливо доречними рекомендаціями у теперішній час війни для кожного підприємства та організації буде спробувати та реалізувати у фінансовій діяльності наступні способи адаптації під загрозу кризового становища:

- Завжди долучатися до державних та міжнародних програм підтримки підприємництва, його розвитку, виробництва товарів та послуг, спонсоруванням яких є бюджетні асигнування чи зовнішні джерела;
- Розбиратися та почати користуватися інструментом краудфандингу, що зараз користується попитом у високо розвинутих країнах та починає

провадитись в Україні. Основна мета цього інструменту в тому, щоб залучити потенційних інвесторів для підтримки та розвитку підприємства, виведенню його зі стану можливого банкрутства, чи особливо популяризованим в Україні зараз є фінансування нових стартап-проєктів чи якихось нових направлень у діяльності підприємств. Основною перевагою краудфандингу є те, що пошук потенційного інвестора не обмежується тільки вітчизняними інвесторами, а й може провокувати залучення фінансування з міжнародних платформ. Такий інструмент може мати умови повернення, частини платності з отриманого прибутку чи взагалі на відкритому та без поверненому фінансуванні [51];

- Постійно аналізувати внутрішній та зовнішній ринок з приводу надання нових послуг та попиту на них, що цілком відповідають можливостям забезпечення фірмою чи підприємством;
- Проводити засади щодо підвищення рівня реклами та популяризації того товару чи послуги, що виробляє підприємство чи організація. Важливим сучасним етапом є залучення послуг фрілансерів через різноманітні платформи вибору, де можна переглянути портфоліо та досвід, обрати саме того спеціаліста за тою ціною, що буде більш приваблива фірмі;
- Максимально використовувати ті можливості та засоби, якими володіє фірма та організація. Більш активно долучатися до збуту продукції чи продаж послуг на різних доступних ринках, тобто провадження найбільш ефективної комерційної діяльності (налагодження зв’язків з іншими фірмами, організаціями чи малими бізнес-домами, задля залучення та продажу їх товарів чи послуг і отримання безпосереднього додаткового доходу; реалізувати в оренду порожні приміщення, територій і ін. на конкретний період часу);
- Провести всебічне зменшення витрат по виробленим товарам та послугам, але потрібно перед цим зробити всебічний аналіз діяльності фірми чи організації. Тимчасово залучити для цього досвідчених фінансових експертів. До таких способів можна віднести залучення матеріальних запасів за більш дешевими цінами, пошук вигідніших контрагентів, залучення та застосунок

матеріалів та засобів, що дають можливість більш дешевого придбання зі збереженням всіх якісних технологічних властивостей.

Отриману виручку, а згодом прибуток, що збільшився, вільні кошти якого направити на: збільшення ринків збуту, закриття (погашення) кредиторської заборгованості, забезпечення маркетингових впроваджень та заходів, майбутній розвиток виробництва, редагування цінової політики фірми, збільшення та розповсюдження продукції чи послуг, що надається фірмою чи організацією.

Однією з болючіших місць фінансового стану підприємства є його короткострокові кредиторські зобов'язання. Саме тому для фірми чи підприємства стоїть важливі обов'язки по зменшенню кредиторської заборгованості та підтриманням цього рівня на ступені знаходження дебіторської заборгованості, щоб зберігати фінансову тверду фінансову стійкість та рівноваги цих показників звітності.

3.3. Розрахунок лінійної математичної моделі для ПВФ «Агроцентр»

Спираючись на отриманні розрахунки з попередніх розділів фінансової незалежності фірми у період 2017-2021 рр., можна побудувати лінійну математичну модель за фактором впливу власного капіталу ПВФ «Агроцентр».

Буде доцільно провести аналіз та побудову математичної моделі як в песимістичному, так й в оптимістичному прогнозі, спираючись на показник фінансової незалежності в розрізі планування найближчого періоду, спираючись на тенденції змін у власному капіталі фірми.

Розрахуємо модельні параметри a_0 та a_1 для побудови парної лінійної моделі у розрізі розрахунку коефіцієнта фінансової незалежності від власного капіталу фірми ($y = a_0 + a_1 x$), за допомогою використання методу найменших квадратів.

Метод найменших квадратів розраховується як:

$$na_0 + a_1 \sum x_1 = \sum y$$

$$a_0 \sum x_1 + a_1 \sum x_{1^2} = \sum x_1 y, \quad (3.6)$$

де у – це коефіцієнт фінансової стійкості фірми;

х – це показник власного капіталу фірми;

a_0 та a_1- це оцінка параметрів моделі.

Тому $a_0 = \bar{y} - a_1 \bar{x}$; та $a_1 = \frac{x\bar{y} - \overline{xy}}{\overline{x^2} - \bar{x}^2} = \frac{Cov\,(xy)}{Var\,(x)}$. (3.7)

Щоб визначити параметри парної лінійної моделі потрібно побудувати таблицю залежності коефіцієнта фінансової незалежності (відношення власного капіталу фірми до всіх фін. ресурсів) від показника власного капіталу фірми по кожному році безпосередньо (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Розрахунок параметрів лінійної моделі ПВФ «Агроцентр» за період 2017-2021 рр.

Рік	*y*	*x*	*x2*	*xy*	*y2*	$\tilde{y}$	$y - \tilde{y}$
2017	67.7	143801	20678727601.00	9735327.70	4583.29	67.34	0.36
2018	67.5	156507	24494441049.00	10564222.50	4556.25	68.61	-1.11
2019	64.1	140493	19738283049.00	9005601.30	4108.81	67.00	-2.90
2020	69.1	132859	17651513881.00	9180556.90	4774.81	66.24	2.86
2021	72.7	189419	35879557561.00	13770761.30	5285.29	71.91	0.79
∑	341.1	763079	118442523141.00	52256469.70	23308.45	341.10	0.00
Середнє значення	68.2	152615.8	23688504628.20	10451293.94	4661.69	68.22	0.00

Складено автором самостійно на основі даних [13].

Лінійна модель залежності коефіцієнта матиме вигляд: $y = 52.9 + 0.0001x$

Тобто, коефіцієнт фінансової незалежності зросте на 0,0001% у випадку збільшення ВК на 1000 грн.

Щоб перевірити значущість моделі, потрібно розрахувати коефіцієнт еластичності за формулою:

$$Кел = a_1 \frac{\bar{x}}{\bar{y}} \quad (3.8)$$

$$Кел = 0{,}0001\frac{152615{,}8}{68{,}2}=0{,}22$$

Тобто коефіцієнт фінансової незалежності збільшиться на 0,22% при умові зростання ВК на 1%.

Розрахуємо лінійний коефіцієнт кореляції Пірсона з метою з'ясування рівня тісноти зв'язку:

$$r_{xy} = \frac{Cov(xy)}{\sqrt{Var(x)Var(y)}} \qquad (3.9)$$

$r_{xy} = 0{,}71.$

Тобто, цей показник можна пояснити, як сильний зв'язок між коефіцієнтом платоспроможності фірми та його власним капіталом та він є безпосередньо прямим.

Наступним кроком буде розрахунок коефіцієнта детермінації:

$$R^2 = \frac{Var(\tilde{y})}{Var(y)} \qquad (4.1)$$

$R^2 = 0.73$

Отже, коефіцієнт детермінації наближений до одиниці, томі можна відмітити істотний взаємозв'язок між отриманими результатами.

Для більш детальної картини співвідношення та зв'язку цих двох критеріїв побудуємо точкову діаграму за отриманими даними (рис. 3.1)

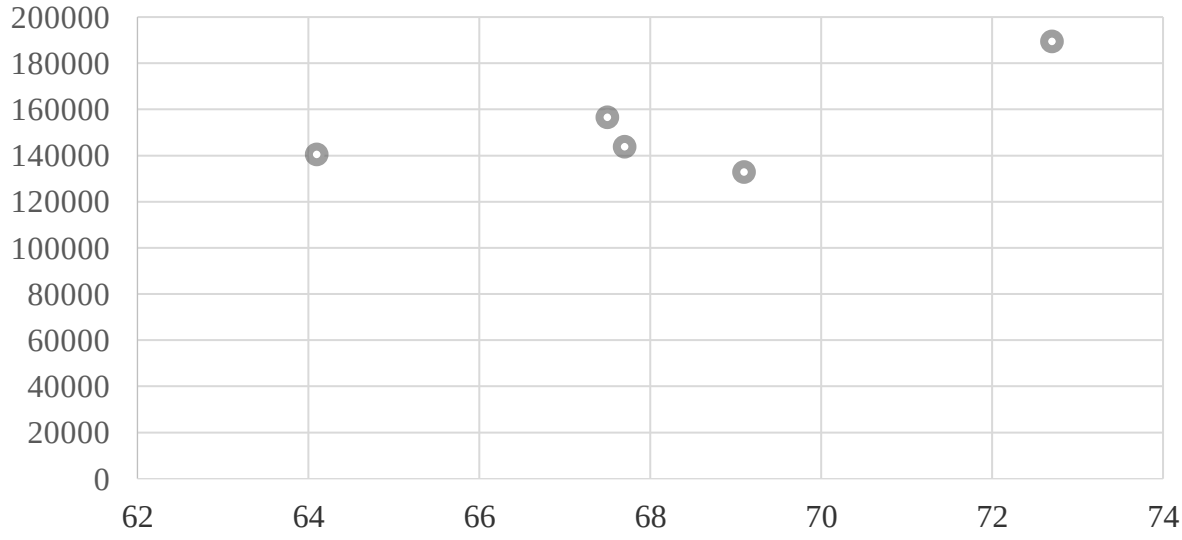

Рис. 3.1 Точкова діаграма взаємозв'язку коефіцієнта фінансової незалежності та власного капіталу ПВФ «Агроцентр»

Отже, провівши відповідні розрахунки та побудувавши точкову діаграму, можна побачити тісний зв’язок коефіцієнтів та їх залежність один від одного.

Так, коефіцієнт еластичності склав 0,22%, тобто це каже про те, що коефіцієнт фінансової незалежності збільшився на 0,22% при умові зростання власного капіталу на 1% та це каже про стабільну значущість моделі.

Провівши розрахунок коефіцієнта кореляції, можна побачити, що для ПВФ «Агроцент» він склав 0,71 показника, що дуже наближено до одиниці, а тобто каже про те, що між аналізуючими показниками є прямий та безпосередньо сильний зв’язок.

Висновки до розділу 3

1. Провівши аналіз у першому підрозділі третього розділу та обгрунтований розбір сенсу впровадження інструменту стратегічного орієнтованого планування на платформі фірми або підприємства, можна сказати, що технологія стратегічного орієнтованого планування здатна ефективніше економити кошти, використовувати та акумулювати ефективніше ресурси підприємства, керувати політику утворення цін та провокації мотивації персоналу особливо у болючий період для кожного підприємства чи фірми у 2022 році.

2. Також можна стверджувати, що спроможність будь-якого підприємства чи організації пристосовуватись, виживати та розвиватися стає паралеллю здатності задовольнити в повному обсязі потреби та очікування потенційних клієнтів, завжди пристосовуватися та адаптуватися до навколишніх змін, що безпосередньо провокує виникнення нових вимог щодо управління ним. Розробка проєктів напрямів менеджменту та всіх функціональних підсистем проводиться з розрахунку пошуку унікальних моделей та підсистем, що спроможні криейтити додатковий ефект фінансів, гарантувати безперервний апгрейд діяльності у позитивному упередженні,

провокувати ріст вартості та конкурентоспроможності підприємства безпосередньо.

3. Висвітливши відповідні факти та рекомендації щодо підвищення рівня фінансового управління у ПВФ «Агроцентр», на мою думку основою кращого стимулювання економічного росту підприємства є проведення низки змін щодо перегляду відносин та змін учасників фінансового процесу на підприємстві задля зменшення затрат та підвищення рівня прибутку та соціального розвитку думок. Зменшити затрати на виготовлення продукції та передивитися сучасні інструменти для покращення безпосередньої якості. Звернутися до сучасного інструменту краудфандингу задля залучення додаткових коштів від іноземних чи будь-яких інших інвесторів.

4. У ході проведення роботи визначив, що однією з болючіших місць фінансового стану підприємства є його короткострокові кредиторські зобов’язання. Саме тому для фірми чи підприємства стоїть важливі обов’язки по зменшенню кредиторської заборгованості та підтриманням цього рівня на ступені знаходження дебіторської заборгованості, щоб зберігати фінансову тверду фінансову стійкість та рівноваги цих показників звітності

5. Провівши математичний лінійний аналіз між коефіцієнтом фінансової незалежності ПВФ «Агроцентр» та сумами його власного капіталу по аналізованим рокам, можна стверджувати, що що коефіцієнт фінансової незалежності збільшився на 0,22% при умові зростання власного капіталу на 1% та це каже про стабільну значущість моделі. Провівши розрахунок коефіцієнта кореляції, можна побачити, що для ПВФ «Агроцент» він склав 0,71 показника, що дуже наближено до одиниці, а тобто каже про те, що між аналізуючими показниками є прямий та безпосередньо сильний зв’язок.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Еволюція фінансів зосереджувала увагу на зміні курсу від правої частини балансу, тобто джерел формування активів, на безпосереднє управління цими ж активами. З приводу вирішення питань дебіторської заборгованості, запасів та готівки почали використовувати комп'ютери та сучасні засоби.

2. Інформація з фінансової звітності потрібна тим, хто має відношення до грошових розрахунків чи безпосередньо до коштів, щоб задовольнити їх потреби: інвестори, менеджери, державні установи та інші. Фірма керується наступним: Форма № 1 «Баланс» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати», примітками до звітів, форму №3 «Звіт про рух грошових коштів» та форму №4 «Звіт про власний капітал". Щодо суб'єктів малого підприємництва, то їм достатньо заповнити перші дві форми.

3. В період війни доцільно буде визначати необхідний рівень інвестиційного відновлення різних видів операційних необоротних активів для забезпечення їх своєчасного відновлення. Встановлюється загальний обсяг активів, встановлюються основні форми та вартість відновлення різних видів активів у майбутньому.

4. Аналіз фінансово-господарської діяльності з огляду на узагальнення праці раціонально буде проводити за наступними напрямками: проводити аналіз фінансових результатів підприємства, його рентабельність, проведення аналізу майнового стану та джерел утворення його (що дозволяє виокремити виробничий потенціал фірми чи підприємства), проводити оцінку платоспроможності та ліквідності фірми, здійснювати оцінку стабільності фінансової і тд.

5. Орієнтуючись на здійснену комплексну оцінку ПВФ «Агроцентр» можна сказати, що раціонально сформована структура коштів показує позитивну тенденцію змін у власному капіталі фірми, зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Щодо показників рентабельності, то вони

тримаються на достатньому рівні, щоб вважати фірму достатньо платоспроможною, адже спостерігаються позитивні зрушення відношення прибутку і витрат виражених у відсотках. Також стабільний рівень демонструють показники стійкості фінансової. Але все ж таки для стимулювання продовження покращення фінансового стану ПВФ «Агроцентр» рекомендується реалізувати наступні заходи: зменшити витрати на збут продукції та процес виробництва, здійснити оптимізацію капітальної структури, а отже встановити оптимальний рівень відношення власного та позикового капіталу.

6. Провівши аналіз у першому підрозділі третього розділу та обгрунтований розбір сенсу впровадження інструменту стратегічного орієнтованого планування на платформі фірми або підприємства, можна сказати, що технологія стратегічного орієнтованого планування здатна ефективніше економити кошти, використовувати та акумулювати ефективніше ресурси підприємства, керувати політику утворення цін та провокації мотивації персоналу особливо у болючий період для кожного підприємства чи фірми у 2022 році.

7. Провівши відповідні факти та рекомендації щодо підвищення рівня фінансового управління у ПВФ «Агроцентр», на мою думку основою кращого стимулювання економічного росту підприємства є проведення низки змін щодо перегляду відносин та змін учасників фінансового процесу на підприємстві задля зменшення затрат та підвищення рівня прибутку та соціального розвитку думок. Зменшити затрати на виготовлення продукції та передивитися сучасні інструменти для покращення безпосередньої якості. Звернутися до сучасного інструменту краудфандингу задля залучення додаткових коштів від іноземних чи будь-яких інших інвесторів.

8. Провівши математичний лінійний аналіз між коефіцієнтом фінансової незалежності ПВФ «Агроцентр» та сумами його власного капіталу по аналізованим рокам, можна стверджувати, що що коефіцієнт фінансової незалежності збільшився на 0,22% при умові зростання власного капіталу на

1% та це каже про стабільну значущість моделі. Провівши розрахунок коефіцієнта кореляції, можна побачити, що для ПВФ «Агроцент» він склав 0,71 показника, що дуже наближено до одиниці, а тобто каже про те, що між аналізуючими показниками є прямий та безпосередньо сильний зв’язок.

9. Керуючись цими настановами та вказівкам щодо підвищення рівня фінансової стабільності та удосконалення фінансового менеджменту на платформі фірми, ПВФ «Агроцентр» навіть в складні часи воєнного стану в Україні буде підтримувати стабільний та конкурентоспроможний рівень фінансово-соціальної діяльності на ринку. Слава Україні!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Barannyk, L., Dobrovolska, O., Taranenko, V., Koriahina, T., & Rybalchenko, L. (2021). Personal income tax as a tool for implementing state social policy. *Investment Management and Financial Innovations*, *18*(2), 287-297. http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18(2).2021.23

2. Berezhnytska, U., Dobrovolska, O., Uniiat, L., Shevchenko, A., Horiashchenko, Y., Halaz, L.Institutional Principles of Intensifying the Innovative Development of Small and Medium Agribusiness (2022) Journal of Agriculture and Crops, 8 (4), pp. 275-282 https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85135613154&doi=10.32861%2fjac.84.275.282&partnerID=40&md5=146
DOI: 10.32861/jac.84.275.282

3. Dobrovolska, O., Moskalenko, S., Kucher, G, Skoryk, H., & Mudra, Y. (2022). To the problem of public management of financial and economic security of Ukraine in the conditions of the Covid-19 pandemic. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, *1*(42), 335–341. https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3728

4. Katan, L., Dobrovolska, O., & Espejo, J. M. R. (2018). Structural modeling of the financial support for the Ukrainian agrarian sector. *Investment management and financial innovations*, (15, Iss. 3), 199-211. http://dx.doi.org/10.21511/imfi.15(3).2018.17

5. Katkova T., Tkachova N., Kyivska K., Dobrovolska O., & Redko K. (2022). To the problem of improving the mechanisms of state governance of economic security in the conditions of reformation changes: foreign experience. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, *1*(42), 324–334. https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3707

6. Kolesnik Y., Dobrovolska O., Malyuta I., Petrova A. and Shulyak S. (2019). The investment model of fixed assets renovation in the agricultural industry: case of Ukraine. Investment Management and Financial Innovations, 16(4), 229-239. – Режим доступу : http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/1881

7. Kovalenko, Yelena, Kirdan, Oleksandr, Krivonos, Anatoliy, Dobrovolska, Olena, Gutsul, Tetiana, Hromov, Sergii. Assessment Of The Place And Role Of Personnel ManagementIn The General Management System Of The Organization. *(IJCSNS) International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.21 No.11, November 2021 pp. 271-275 https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.11.37

8. Банкрутство і санація підприємства : За ред. О. В. Мозенкова, 2003. С. 272.

9. Басовский Л. Є. Фінансовий менеджмент : підручник Л. Є. Басовский. - К. : Знання, 2010. С. 120-240.

10. Бекаревич А. Д., Лейно К. О. Ксенофонт. Економічна енциклопедія. Політична економія: Вітчизняна енциклопедія, 1972. С. 319–321.

11. Бригхем Ю., Гапенскі Л. Фінансовий менеджмент. Повний курс. В 2-х томах. Економічна школа, 1997 (1). С. 11–31.

12. Бродель Ф. Матеріальні цивілізація, економіка і капіталізм, XV–XVIII ст. Т. 2. Ігри обміну: Основи, 1997. 585. Пер. з французької Г. Філіпчук, 2007. С. 634.

13. Бухгалтерська та фінансова звітність ПВФ «Агроцентр» за 2019-2021 рр.

14. Ван Хорн Дж. К. Основи управління фінансами. пер. з англ. гол. ред. серії Я. В. Соколов.: Фінанси і статистика, 1996. С. 10–18.

15. Ван Хорн Дж. К., Вахович Джон М. Основи фінансового менеджменту, 2008. С. 35–101.

16. Вибір політики комплексного управління. URL: http://www.fincareer.ru/financial/?Oborotnyi_kapital

17. Добровольська О. В., Острініна О. П., Лопаткіна А. О. (2017). Аналіз сучасного стану активів та пасивів комерційного банку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. Вип. 27(3). С. 28-32. http://nbuv. gov. ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_27% 283% 29__8

18. Добровольська О. В., Рондова М. А. Прогнозування банкрутства як методу оцінки фінансового стану підприємства. *Агросвіт.* 2021. № 20. С. 40–45. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.20.40

19. Добровольська О.В., Дуброва Н.П. Показники EBIT та EBI в аналізі фінансової звітності: методичний підхід. *Інфраструктура ринку.* 2021. № 52. С. 14-20.

20. Добровольська О.В., Дуброва Н.П. MDA-аналіз для оцінювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»). *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. Вип. № 1 (81). С. 53-59.

21. Добровольська О.В., Дуброва Н.П. Сутність операційного левериджу та методика його розрахунку. Причорноморські економічні студії. 2021. №62. С. 124-128.

22. Добровольська О.В., Дуброва Н.П., Ясинська Д.В. Застосування детермінованого моделювання для підвищення прибутковості в управлінні фінансовими ресурсами підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. Вип. № 2 (72). С. 82-87.

23. Добровольська О.В., Зубко О.В. Аналіз підприємств галузі рибництва в контексті менеджменту їх ефективності. *Інфраструктура ринку.* Випуск 61/2021. С.54-65. http://www.market-infr.od.ua/uk/61-2021

24. Добровольська О.В., Зубко О.В. Методичні основи оцінки конкурентоспроможності галузі рибництва: теоретичні аспекти. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2021. Вип. 2(29). С. 23-30. http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/vipusk-29-2021

25. Добровольська О.В., Качула С.В., Льовкіна А. С. Фінансовий менеджмент кредитного ризику як запорука безпеки кредитної діяльності банку. *Ефективна економіка.* 2022. № 2. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.2.6

26. Добровольська О.В., Шрамко В.А. Оцінка інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарського підприємства з використанням моделі Дюпона. *Ефективна економіка*. 2020. № 9. С. 28-34.

27. Добровольська О.В., Ясинська Д.В. Аналіз законодавчого забезпечення ринкових відносин в системі управління фінансово-економічною безпекою. *Підприємництво і торгівля.* 2021. Вип. 28. С. 111-115. http://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/794/755

28. Добровольська, О. В. (2010). Пріоритети формування оборотного капіталу підприємства у нестабільному середовищі. *Інвестиції: практика та досвід*, (8), 45-49. URL : file:///C:/Users/claro158/Downloads/ipd_2010_8_13.pdf

29. Добровольська, О. В. (2010). Сучасна система організації контролю за дебіторською заборгованістю підприємств. *Вісник Запорізького національного університету*, 1(5), 5-11. URL : http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/522

30. Добровольська, О. В., & Басовська, О. С. (2011). Формування методики факторного аналізу та показників фінансової стійкості в системі стратегічного управління підприємством. *Агросвіт*, (11), 39-42. https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/523/1/12.pdf

31. Добровольська, О. В., & Городецька, К. С. (2012). Фінансовий лізинг як альтернатива банківському кредитуванню. *Економічний форум*, (2), 361-364.

32. Добровольська, О. В., & Землякова, І. С. (2019). Особливості процентної політики комерційних банків в Україні у процесі здійснення депозитних операцій. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Вип. 27(1). С. 49–52.

33. Добровольська, О. В., & Новікова, К. А. (2008). Методи оцінки якості кредитного портфелю комерційного банку. *Інвестиції: практика та досвід*, (24), 20-23.

34. Добровольська, О. В., & Якимчук, Ю. М. (2021). Формування системи фінансового менеджменту оборотних активів сільськогосподарського підприємства. *Ефективна економіка*, (11). URL : http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5958

35. Добровольська, О. В., Качула, С. В., & Льовкіна, А. С. (2022). Фінансовий менеджмент кредитного ризику як запорука безпеки кредитної діяльності банку. *Ефективна економіка.* № 2. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.2.6

36. Добровольська, О. В., Качула, С. В., & Письменников, О. В. (2020). Економічний зміст, види та місце депозитних зобов'язань в структурі пасивних операцій комерційних банків. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки : кол. моногр. / за заг. ред. І. П. Приходька ; ДДАЕУ. – Дніпро : Пороги, 2020. – С. 162-174. URL: http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5255

37. Добровольська, О., Кравченко, М., & Даніленко, О. (2021). Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*, (32). DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34

38. Євтух О. Т., Євтух О. О. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки : навчальний посібник, 2011. С. 11–25.

39. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text

40. Закон України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»», URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text

41. Зубко, О., & Добровольська, О. (2021). Стратегічний менеджмент на підприємствах галузі рибництва як чинник їх конкурентоспроможності. *Економіка та суспільство,* (33). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-46

42. Каплан Р. Збалансована система показників. Від стратегії до дій, Р. Каплан, Д. Нортон. – М.: ЗАО «Олімп-Бізнес», 2005. С. 510.

43. Каплан Р. С. Використання збалансованої системи показників як системи стратегічного управління. Р. С. Каплан, Harvard Business Review. – 1996. № 1. С. 189 – 209.

44. Котовська І. В. Стратегічне та довгострокове планування, І. В. Котовська. Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», 2011. С. 340.

45. Лапшина В. Б. Динамічна оптимізація управління оборотним капіталом господарського суб'єкта: навчальний посібник: Либідь, 2010. С. 98-161.

46. Островська Г. Й. Фінансовий менеджмент. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. С. 488 – 512.

47. Рудь І . Ю., Горбатюк Т. І. Методика аналізу фінансових результатів підприємств. Міжнародна науково-практична конференція «Динаміка розвитку світової науки» (10-12 червня 2020 р.) Perfect Publishing, Ванкувер, Канада. 2020. С. 157.

48. Савченко О. С., Ю. М. Мельник. Проблеми застосування збалансованої системи показників на вітчизняних підприємства. Маркетинг і менеджмент інновацій, 2011. С. 58.

49. Солободян Н. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз, 2014. С. 245.

50. Танклевська Н. Світовий ринок кукурудзи: аналіз, тенденції та перспективи її глибокої переробки. Аграрна та ресурсна економіка, 2020. С. 96-111.

51. Швидкий А.Л., Добровольська О.В. Перезавантаження фінансового менеджменту за допомогою інновацій. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука», № 11 (130) 2022. С. 8.

52. Ясинська, Д. В., & Добровольська, О. В. (2021). Сучасна парадигма діагностики фінансового стану підприємства в період кризи. *Економічний простір*, (166), 81-84. https://doi.org/10.32782/2224-6282/166-14

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Динаміка складу та структури земельних угідь ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показник	2017р.		2018р.		2019р.		2020р.		2021р.		2021р. у % до 2017р.
	%	га	%	га	%	га	%	га	%	га	
Загальна земельна площа	100	8160	100	9365	100	8274	100	9516	100	8702	106,6
в т.ч. с/г угідь	100	8160	100	9365	100	8274	100	9516	100	8702	106,6
з них ріллі	100	8160	100	9365	100	8274	100	9516	100	8702	106,6
Середня кількість працівників	100	318	100	292	100	288	100	275	100	254	79,9
Приходиться на робітника:	7,8	25	10,9	32	9,7	28	12,7	35	13,3	34	136
- с/г угідь	7,8	25	10,9	32	9,7	28	12,7	35	13,3	34	136
- ріллі	7,8	25	10,9	32	9,7	28	12,7	35	13,3	34	136

ДОДАТОК Б

Динаміка основних і оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективність їх використання в ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показник	2017р.	2018р	2019р	2020р.	2021р.	Відношення 2021р. до 2017 р.,%
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	41976	54360	65038	71009	70822	168,7
Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн.	167371.5	163248.5	151867	123061.5	145642.5	87
Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	514,4	580,45	786,1	746,2	813,8	158,2
Фондоозброєність праці в розрахунку на 1 середньорічного працівника, тис. грн.	132	186,2	225,8	258,2	278,8	211,2
Фондовіддача в розрахунку на 100 грн. основних фондів, грн.	91,6	261,7	230,7	185,6	195,1	212,9
Фондомісткість 100 грн. валової продукції, грн.	61,8	49,5	43,3	53,8	51,25	82,9
Вартість оборотних фондів в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	2051,1	1743,2	1835,5	1293,2	1673,6	81,6

ДОДАТОК В

Динаміка складу і структури товарної продукції в ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Вид продукції	2017р.		2018р.		2019р.		2020р.		2021р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Пшениця	20360,3	15,2	26094,9	16,3	27105,2	16,6	23062,8	13,7	33325,7	16,7
Кукурудза на зерно	10430,4	7,8	9287,4	5,8	8758,9	5,4	19794,9	11,8	16321,3	8,2
Ячмінь	4050,8	3,0	5345,5	3,4	7533,9	4,6	7261,8	4,3	9378,2	4,7
Просо	338,9	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Соняшник	38765,2	28,8	38642,1	24,2	45290,2	27,8	35294,3	21	54510,9	27,3
Ріпак озимий	-	-	4089	2,6	7298,5	4,5	10298,1	6,1	-	-
Всього по рослинництву	73947,9	55,1	83458,9	52,4	95986,7	58,9	99341,5	59,1	113536,1	56,9
Птиці	13329,1	9,9	14308,1	8,9	13763,9	8,4	16719,5	9,9	15738,2	7,9
Яйця курячі	42839,1	31,9	60590,7	38,1	52642,8	32,3	51359,8	30,5	70291,2	35,2
Інша продукція тваринництва	618,4	0,5	344,1	0,2	519,1	0,3	770	0,5	50,5	0
Всього по тваринництву	60307,1	44,9	75750,1	47,6	66925,8	41,1	68849,3	40,9	86079,9	43,1
Всього по підприємству	134255	100	159209	100	162912,5	100	168190,8	100	199616	100

ДОДАТОК Г

Динаміка трудових ресурсів та ефективність їх використання в ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показник	2017 р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення 2021 р. до 2017р., %
Валова продукція в порівняних цінах 2000 р., тис. грн. - всього:	134255	159209	162912,5	168190,8	199616	148,7
в т.ч. в рослинництві	73947,9	83458,9	95986,7	99341,5	113536,1	153,5
в тваринництві	60307,1	75750,1	66925,8	68849,3	86079,9	142,7
Середньорічна кількість працівників, чол. – всього:	318	292	288	275	254	79,9
в т.ч. в рослинництві	174	148	155	143	135	77,6
в тваринництві	144	144	133	132	119	82,6
Річна продуктивність праці, тис. грн. – всього:	422,2	545,2	565,7	611,6	785,9	186,1
в т.ч. в рослинництві	425	564	619,3	694,7	841	197,9
в тваринництві	418,8	526	503,2	521,6	723,4	172,7

ДОДАТОК Д

Динаміка основних показників виробничо-господарської діяльності ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2020р.	2021р. у % до 2017р.
Приходиться на 100 га с.-г. угідь, тис. грн. - основних засобів - прямих затрат праці	114,4	180,5	186,1	146,2	123,9	108,3
Вироблено валової продукції, тис. грн. в розрахунку на: - 100 га с.-г. угідь - 1 грн. основних засобів - 1 середньорічного робітника	1645,3 3,2	1700,1 2,9	1969,0 2,5	1767,5 2,4	2293,9 2,8	139,4 87,5
Урожайність, ц/га: - зернових і зернобобових - соняшника	22,9 13,7	19,5 18,2	30,6 17,9	27,6 9,9	44,3 20,1	193,5 146,7
Рівень рентабельності, %	22,4	9,0	6,6	28,2	4,5	-